

ספר

ברכת אברהם

מאת האדמו"ר הגדול בענקים היה הרב הנאון הצדיק
המקובל המפורסם בוצינא קדישא חסידא ופרישא
זקן ויושב בישיבה מוזה אברהם אלחנן ולהזה
אבר'ק פלאנטיש יע"א : תלמידו של הרב הצדיק
האלהי מוזה לוי יצחק מברדיטשאב

אוצר החכמה

ווארשא

אוצר החכמה

תר"ל

אוצר החכמה

אח"ח 1234567

אוצר החכמה

הסכמות גדולי שרי צבאות ישראל

ה'ה הרבני המופלג מוה' אברהם אלחנן נ"י בהרב המאה"ג המנוח מו"ה רוב בער זלל"ה חב"ד דק"ק פלאנעט. נפשו אווה לעבות נחת רוח לזקנו הרב המאה"ג חסידה ופרישא המנוח מוה"ר אברהם אלחנן זל"ל דק"ק פלאנעט. להביא כחצי מוה"ריו וחידושיו אשר הצייר אחרי צרכי לבית הדפוס להיות לו שם קיים בעולם החורה והיראה. ואם אמנם לא מלאחי לי פנאי לעיין בכתבים הללו. חוקי גברא רבא הדין בחזקתו חזקה חורה. והגני מסכים לקובעם בדפוס ומלוה לחמון ידי נכדו הרבני הג"ל וכל המעיב יחנך בצרכי החורה אורך ימים עושר וכבוד הב"ד הבעה"ח לכבודה ש"ח ולכבוד הרב המנוח זל"ל ציוס ד' ב"ך תשון שנח"ל לדי"ק נוש"ע לפ"ק דוב בערוש מיוולש חופ"ק ווארשא יע"א

ה'ה הכח לפני כחצי קודש מאדם גדול בענקים ה"ה הרב הגאון המפורסם לדיק יסוד עולם המנוח מוה' אברהם אלחנן זל"ה הב"ד דק"ק פלאנעט יע"א. וה' גדול מפורסם בדורו בין האדיקים הגדולים הקודמים ועיינתי בכתבים וראיתי שהם מלאים חכמה ומוסר ויראת ד' וגם חידושי גש"ח אשר העלה ואשר הביא הגאון הקדוש הג"ל בפילפולו ומלוה גדולה להביא את הספר היקר הזה לבית הדפוס ולהוציאו לאור ועתה קם ויתעודד נכדו היקר בש"ק ה"ה הרבני המופלג החסיד מוה' אברהם אלחנן נ"י לעשות נחת רוח לא"י האדיק הקדוש זל"ה שיהיו שפחותיו דובבות ולזכות את הרבים ואמנא לפועלי עבא ישר חילו ומלוה גדולה להיות בעזרו ובחומכי ידו להיות שיגמור מעשה הטוב להוציא לאור כחצי קודש הג"ל ונעוץ אי שח"ו שארית ישראל לא יעשו עולה להשיג גבולו לדפוס את הספר הג"ל בלי רבוצו ויחברו ממעון ברכות כ"ד המלפה להרמח קרן ישראל במהרה ה' כ"ה תשרי ברכות לפ"ק לאח:

הק' היום האלברשטאם

ה'ה בא אלי הרבני המופלג הוויזיק החסיד בנן של קדושים מוה' אברהם אלחנן בן הרב המאה"ג המנוח מוה' רוב צבי זלל"ה בן הרב המאה"ג האדיק הקדוש ח"ס אלקים צולינא קדישא מוה' אברהם אלחנן זלל"ה שהיה חב"ד דק"ק פלאנעט והיה מפורסם בין האדיקים וקדושים שהיו בדורו הנקרא בשמו ר' תהלה מצלאנעט והגה ציד נכדו הג"ל ממנה גנוח ואורח נחמד כתבים עתיקים ומחזקים בן בחידושי אגדה אשר דרש הרב הג"ל מדי שבת בשבתו לחלמירי אשר שחו בצמח את דבריו הקדושים המלהבים לב ח"ס ישראל לעבודת הצורא וגם על גפ"ח בחריפות ובקיאוח בדרך פילפול אמת וחפזו להביאם לבית הדפוס לתת גייהא לגשמת האדיק שיהיו שפחותיו דובבות להחזיקים בו אגודה באהלך עולמים ולהפיקם בישראל ליהנות מאור הגנוח לזאת דעתי מסכמה אשר מלוה גדולה למסייעים לר' ח"א הג"ל להיות תומכים בידו להוציא מחשבתו הטובה לפועל. וגם אי הח"מ בל"ג אקבל ספר אחד כאשר ילא לאור מביח הדפוס במקח אשר יושיח אז להמקבלים ספרו. גם זאת אצטע שח"ו שארית ישראל לא יעשו עולה

להשיג גבולו לדפוס בלי רבוצו מוה' ח"א הג"ל נולד תאגה יאכל פריה. וזכות הרב האדיק המחבר יעמוד לו ולכל ישראל עד יאין ויפרח יעקב וישראל:

ג' אלול תרכ"ט לפ"ק ווארשא הק' יעקב אריה חופ"ק ראחויסין:

הסכמות גדולי שרי צבאות בישראל

ה'תשנ"ח

גם אני הח"מ ינעתי בכתבי הקודש של כבוד הרב המפורסם זלל"ה זי"ע וראיתי שדבריו הקדושים מחוקים ונכנסין ללכות יראי ד' ע"כ מזה להדפיס לזכות אח הרבים וע"ז באתי עה"ח יום ג' יד מרחשון תר"ל למשנאו

הן בא אלי הרבני החסיד המפורסר בנש"ק מוה' אברהם ארחנן בהרב המה"ג המנוח מוה' דוב צבי זלל"ה בן הרב אבד"ק פלאטש המור גדול בולינא קדישא אי"א מוה' אברהם ארחנן זלל"ה שהי' אבד"ק פלאטש והרבין חורה ברבים והגה ציד נכדו רב"ל כחכים נחמדים ומחוקים אשר דרש הרב רב"ל מידי שבת בשבתו וחפלו להביאם לבית הדפוס ולחלקם ולהפיץ בישראל להלביב לבם לעבודת ה' והגם שאין דרכי ליחן הסכמות כי מעולם לא הלכתי

בגדולת ונפלאות ממני וגם המפורסם הגדול כזה אין לריך ראי' ונפרט אשר כבוד מחו סרב האדיק מסאק שליט"א כבר נחן לו הסכמתו אשר כל עיניהם של ישראל תלוים בו אמנם מחמת גודל השתדלות האיש רב"ל נכד הרב המחבר רב"ל זלל"ה וגם לכבוד הרב האדיק המחבר זי"ע לזאת גם ידי חכון עמו בהסכמתי להדפיס את הספר הקדוש אשר בידו ונעוה אני באחב"י אשר כל מי שיראה הספר הקדוש הזה יקאנו משופרי שופרי וזכות האדיק המחבר הקדוש זלל"ה יעמוד לנו ולכל ישראל עד עולם. וזאת אני בעוה באחב"י שלא יעשו עולה להשיג גבולו לדפוס בלי רשות מוה' א"א רב"ל ובאתי על החום יום ד' פ' לך ח' ימים לחודש חשוון שנת ח"ר למד לפ"ק בלענדאווי

הק' יעקב יצחק בן החיק וצללה"ה ממאגרניצא

רמעי' הראות גודל מעלה הרב המחבר וחביבותא יתירה בין קדושי עליונים לפני דור דורותינו נוחי נפש אחתיק מכח קדש כתב יסן נוסן מן הרב האלון איש אלהים קדוש נורא מאוד אספקלריאה מאירה מוה' יעקב יצחק מלובלין זלל"ה נבג"ס

ה'תשנ"ח

ב'ה יום יום א צו

שלום טוב מרבנן טוב לרב טוב לכבוד הרב המאור הגדול הגאון בוצינא קדישא החכם וחסיד מה' אברהם ארחנן גי'

מדרשתי לאשר שאלני כדון דירה כבודו הרמה והגה לפי קט שכלי ורעיוני הי' ר"ל אמש אחר הבדלה שאל יעשה באופן אחר כי אם לקבוע דירתו בק"ק פלאטש ויהי' טוב בעזרת אל ב"ס לא בק"ק דלמבראווע ומפני השות טחי אחר הש"ק כדרכי לא יכולתי לרקדק בכח כראוי וקצתי כג"ל. אהבו אהבם עזם ומלפס עובדו וגדולתו ועוצות כל השלמים אתו תמיד :

נאום יעקב יצחק בטה' אברהם אריעזר הלוי הורוויץ

ושלום רב לכל אשר לו ובפרט ליצאי חלציו ולכל הזוכים לידגות מאורו שלום וישע רב

זה המכתב מעותק אוח באוח כאשר ראיתי והמכתב גילוי יד קודש של כחיבת יד הרב הקדוש מלובלין מהחל ועד לבסוף כחיבת יד עלמו של הרב הקדוש והמכתב נמלא חלל הרב האדיק הקדוש והטהור בולינא קדישא חסידא ופרישא פרי לדיק המפורסם מוה' ר'ש"א שליט"א מזוואלין אשר בגיעו אליו מאביו אדומ"ץ הרב האדיק בולינא קדישא ופרישא סגא קדישא בנש"ק המפורסם מוה' יחזקאל זלל"ה אשר הי' גנוז אצלו מחמת חיבת קדש כחיבת יד קדשו רב"ל. ולראי' באתי עה"ח נאום נתן בטה' דוב בער זי"ל דומ"ץ פה ווארשא

•

כה דברי נדב הממזר אברהם ארחנן בשר מו' רוב צבי אב' דק' פלאטע חתן
שרג סלדיק המפורס מו' יהודה לייבוש מארנאווי ופוא בעל אחוה של שרג סקדום מעובלין
ין שרג סקדום סלדיק המפורס מו' ראובן מארנאווי בעל הממזר ס' דודאים בשד' :

כה דברי נדב הממזר אברהם ארחנן בשר מו' רוב צבי אב' דק' פלאטע חתן
שרג סלדיק המפורס מו' יהודה לייבוש מארנאווי ופוא בעל אחוה של שרג סקדום מעובלין
ין שרג סקדום סלדיק המפורס מו' ראובן מארנאווי בעל הממזר ס' דודאים בשד' :

הנה ידוע לכל איסור השגח גבול מן התורה שכתוב בה ע"ז קללה ארור מסיג
 גבול רעכו וקבלו זה אבותינו ע"ע בהר גריזים ובהר עיבל ומלבד זה הוא
 ג"כ דבר שגם שכל האדם מחייבו וע"כ כל מושלי ארץ ישראלים עשו גם בנימוסיהם
 חוק לאסור על כל האדם מלהדשים חבור של זולתו בלי רשות המחבר או יורשיו
 או ב"כ :

המוציא לאור

אוצר החכמה

הוצאת חכמי

בבחי' זו חזו מקרי תולדות דהיינו דבעש"ט וק"ל :
ויניחתי' ה' בג'ע לעבדה ולשמרה. מצות עשה ה' ה' והנה מתחילה ה' עבדתי שה' יציר בפ' ע"ד וה' אלהים צבאות שמי שעשה צביונו בבריותיו כן איתא במדרש רבה פ' בשלח פ' לשון רצון כפי רצון הבורא כן עשה אדה"ל בלי שום כונה אחרת רק לפני הבורא ב"ה היה גלוי המוכ כשעשה רצונו והיפך הדע לעוברי רצונו ובוה ה' עבדתי שלימה ובשאל כל מעין הדעת טוב ורע ה' אדה"ל כשי' המצב שיש בעשי רצונו ורע שיש בעוברי רצונו וכיון שהשי' טובת עצמו בעבדתי לא היה עבדתי שלימה ח"ש לשמרה זו מצות ל"ת היינו שלא יאכל מעין הדעת טוב ורע כי מיד שיטעום טובתו ורעתו אין כאן עבודה רק עבודה עצמו נטרי מצ' ואו העבודה לכבוש היצור אשר הוא מסית לעבירה אפילו למרגיש הרע כמו שאמר עד שיתור א"ע למיתו וכמו כן לעשות מצוה אפ' למרגיש המצב נעשה יצוה"ה כאבן ע"ד והסירותי את לב האבן חולת זה דברים המתנגדים כשבא לעשות דבר טוב ובמה שאדם מתגבר נגד דבר המונעו עיקר עבודה וזה שנאמר לו וקין ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה וכתב רש"י והלא קודם זה נסינו ע"ש ולפי הג'ל נכלל לומר והכתוב ספרש העבודה בודאי תצמיח לך קין היינו דברים המציעים את האדם שבאלקרב לעבודתו רק שדעתו מבטיח כשתחזק א"ע נגד יצוה"ה ואכלת את עשב השדה תמשיך שפע טובה ותנצח אותו וק"ל :

מכל עין דגן אכול תאכל ומעין הדעת וגו' הכלל התענג שיש להשי' מעבודת של ב"י שאמר ונעשה רצונו הן בעשה ובל"ת ולא לשום כונה אחרת רק לקיים מאמר מלך עולם והנה באמת הבריתנו מצומצמת ומכל תיעוב וקדשנו בקדושתו ללכת בדרכי חיים אמנם מצד שליטת העבדות גם אם תהי' הציוי להיפך מעשה ל"ת ומל"ת לעשה ה' חל עלינו לקיים גזירת המלך כמו שנתגמל אאע"ה בענק עקידה לעקד את יצחק ולשחטו ויורו א"ע לקיים מאמר המלך מל"ת לעשה כי ה' נצטוו על הריגת נפש ועי' נתגמל א"א כי בזה נבחן שאין כוונתו בכל מעשיו רק לעשות רצונו וזה שאמר כרע"ה ראה נתתי לפניך את החיים ואת המצב וגו' להורות גדל האהבה כי כדי לקיים גזירת המלך חל עלינו לקיים הפקדה גם להיפך אם יצא דבר המלך אבל לא כן עשה השי' רק ויצונו ה' אלהינו לעשה לשב לנו כל הימים ודעה מצינו נבי אזהרה מרס כמה אזהרות ואשר לזה ריבוי אזהרות כיון שנפשו של אדם קצה בו גם אם פירש עצמו ממנו אינו כדי לקיים גזירת המלך לזה הזהיר כמה פעמים שתרא דפרשנו רק מחמת אזהרת ואמר לא תאכלנו

בראשית כתיב כי אלהים עשה שיראו מלפניו. כי גם חיות הקדש יש להם יראה וזעים וזה נרד ריגור וזה הויעה שלהם אשר רחלים מאימה בני אדם דהיינו ממעשי בני אדם אשר בשבילם נברא עולם שלא יגרעו ח"ו ע"י מעשיהם היחוס עולם כדכתיב ארץ רעשה גם שמים נטפו וזה נרד ריגור וגם יש להם יראה כשמתכבדים כלפי מעלה וזעים מרחיל כסא. וז"ש ועת בלי ליאות מתיל כסא כי כאשר הם זעים ממעשי בני אדם כאשר הם מסתכלים למטה הם זעים ולאים אבל כאשר הם זעים שמסתכלים למעלה הם זעים בלי ליאות ואצל צבא משה ג"כ יש ב' בחי' יראה אשר המה מורכבים מגשמי ומרוחני כי הסוג אשר הגשמי גבר על הרוחני כאשר עלה לזמנים שמופ לעפר וביטל תאות הגשמי יש לו יראה מה יהי' בסופו ויש סוג ב"א אשר המה רבוקים במעש"ט בתורה ובמצות וכאשר הם צריכים לצורך קיום הגוף לקשר נפשם בגשמי הם יראים מאוד וז"ש יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו המביש לארץ ותרעד, בהם יש שמחה למעלה באותן בני אדם המבישים לארץ כאשר יצטרך לקיום גופם ויראים שלא יגביר התעמרי עליהם דם זעים ורוחלים באותן ב"א יש נתת רוח למעלה ואמר והתהלכתי בתוככם ופי' רש"י מצייל אני בכם כו' ויהיו משיגים גדל עריבות בתורה ובעבודה ויהיו עובדים מאהבה והייתי לכם לאלהים ודרשו חז"ל לכם לכל צרכים או יהיו יראים ויפחדו א"ע לעסוק בחומרי שלא יתפכו הצורה לחומר וד' בעזרם ובוה כשהם יראים בעסקם בחומרי בזה הם ממליכים את ה' על הארץ ועי' נתת רוח לחומר לצורה ואמר בזה ואחם תהיו לי לעם ואמר רוד המלך משמים השמעת דין ע"ד שהיה במעמד הר סיני ולא היו רוצים לשמוע ואם לא כאשר כתבתי והי' בופה עליהם הר ע"ש ועי' היו יראים לגשת לארץ כנ"ל ובאמת זה עלה במחשבה שיהיו ישראל בבחי' זו אמר ארץ יראה ושקטה ובאהערותא דלתהא אתער לעילא ומשפיע כל טוב לעולם שמתה וששון ורמו לזה בראשית ברא אלהים את השמים והיינו כאשר התעמרי מתגבר על הרוחני ורבוקים בתאות הגשמיות וכאשר נזכרים בכטול הגשמי כנ"ל הם יראים א"כ היראה בא מרחם וזכרון הרוחניות הנקרא שמים וזה אלהים את השמים וזה גרם והארץ היתה תהו וגו' רמו לגלות אלה תולדות השמים והארץ דהיינו צבא מטה שהם מורכבים מגשמי ומרוחני כאשר הם מגבירים כח הרוחני על הגשמי נדבקים בתורה ועבודה וכאשר מהקריבים לגשמי לצורך קיום הגוף יראים כנ"ל וז"ש ביום עשות ה' אלהים ארץ כי היראה להם כאשר מבישים לארץ ובוה יש נתת רוח למעלה וז"ש ה' אלהים שיש שמחה כאשר בני אדם הם

(ח"א)

א

לבטלו ולהפכו שחשש כח כנ"ל ולפיכך דוקא למערב עצמו אבל לאור שרי רמז לזה בפסוק ואלך תשקטוואו הוא בבחי' נקבא ואתה תמשל בו וק"ל :

הנפילים היו בארץ אשר מעולם אנשי השם. על"פ רוב חסד אמר ר"י אין אדם גידון אלא לפי מעשיו של אותה שעה שנא' באשר הוא שם ע"ד ישראל מסיפין כח וגבורה שנא' באלהים נעשה חיל למשל האב מקבל תענוג מבנו מחמת העצמות שהוא בנו ומכ"ש אם יוכל להתפאר במעשים של בנו התענוג הולך וגדל והנה התענוג הב' אשר מקבל מהמעשים הנה הכל לפי הזמן ולפי הגמין אם השעה רחוקה לו ורוצים לפזר לו הן רב לדבק עצם נגד כבודו של אביו והוא עומד בנסיון שלא לעשות נגד כבודו והוא מתאזהר למצון ועם כ"ז ירא לעשות נגד כבודו של אביו יש לאביו תענוג גדול והכל הוא לפי השעה כל מה ששע' רחוקה לו יותר הצנחן יותר והתענוג לאביו יותר דגם העובדא בעצמות הכל אחד שאין רוצה לדבק עצמו באחר אבל התענוג מתחלק לפי השע' ולפי ערך התענוג ונתת רוח הוא השכר לפ"ז מצוה אחת שישראל עושין לש"ש מכריע הכל לזכות לפי ערך הדחק ולחץ ושפלות החסדה מתגבר יותר הן חסדת ממון וחסדת הבבור ומתגברין על יצרם והיינו דקאמר כובש ומכריע הכף זכות ומצוה אחת כנ"ל מכריע לכף זכות הכל וקאמר האין הוא דבר זה היינו שהקב"ה אינו משלם לפי ערך העובדא רק לפי ערך הצנחן שנא' יכבוש עושהינו היינו החסדות והתאוות שאנו בו ועכ"ז מגדל אהבה ויראה את מצותי ועושה המצוה יוציא כאור משפטינו להטיב ולהרבות ורעינו וכספינו ומכריע הכף של זכות והעבירות נשא למעלה כי בנקל לעבור מגדל התגברות הדחק והלחץ ולא פליגי ע"ד וכי חמכרו ממכר אל תנו דהיינו ששוקל האהבה להדפן נגד אהבת המעות שנותן ואיזה שטובר אם גובר האהבה להדפן כמו כן בכל המצוה שאדם קונה אם גובר האהבה למצוה את אהבה למעות שוב אינו מתרחש אבל אם אינו שוקל בשעה שעושה המצוה וזאת מחמת רגילות מציא הצאה למצוה או משום פניה אח"ז כשבא לו התעוררות אהבת ממון מתרחש לכך אמרו רשעים מלאים חרטה והנה זו מדה טובה להתרחש ומה ג"כ ולפי הג"ל אתי שסור כשעושה מצוה משום נאוו עבירה נורדת בו מתרחש על הגאות וממילא מתרחש על המצוה אבל הצדיק שוקל מתחילה האהבה שיש לו להמעות והאהבה שיש לו למצוה וגובר כי הבורא ב"ה לא ימצע טוב להולכים בתמים ולפי שורש הבחי' שיש באדם בחלק רע נותן כנגדו בחלק טוב להגביר על הרע כמאמר כל הנחל מתברר כ"א לפי מדרגה שלו ע"ד פן ידרשו דהיינו למעלה מדרגה שלו ולא יכול

תאכלנו למען ייטב לך כאשר עשית הטוב והישר בעיני ה' ולא מחמת שנפשך קצה בדם רק מחמת אזהרה מהשילית לקיים מאמרו ולא מצד המבע וכוה צריך שיהא זהיר לכך כפל בו אזהרה שלא יהי' שום תעורבות וזולת קיום מאמרו ועפ"י השכר והעונש הבתובים בתורה לעושי רצונו ולעוברי רצונו אינם מצד עצמם להיות המעשה גורם רק גזירת המלך לעושי רצונו ולעוברי רצונו ולזה אמר נבי ברכ' אשר תשמעו וגבי עונש אם לא תשמעו אבל התעל' מן המצוה נפא או להיפוך לא נתגלה לנו רק היום לעשות ולטמך דהיינו לעולם הגנתי לקבל שכר כי גלוי לפני מי שאמר והי' העולם אילו הי' ידע לישראל התועלת מן המצוה למעלה ובעולם הגנתי מגדל התשוקה ומחסדה הי' נפשו נכספה לעשות כל אלה דברי הברית ולא היו מחכים ומצפים לשמיע דברי אלהים היים כמו שאמרו נעשה ונשמע וכמו שמצינו נבי נדב ואביהוא בהקריבם אש אשר לא צוה אותם מגדל התשוקה וכן להיפך לגבי לא תעשה והנה כאשר הגית השילית את אזהר' בג"ע כתיב לעבדה ולשמרה ודרשו חז"ל לעבדה זו מ"ע ולשמרה זו לא תעשה והי' העבדות לקיים מאמרו בלי שום פני' אחרת וצוה אותו ומען הדעת מל"ד לא תאכל כי עיקר הבריאה הי' שיעשה רצונו בלי שום טעם תועלת ממעשה המצוה וכאשר יאכל מעין הדעת וישת בחי' הטוב ממ"ע ובחי' הרע מל"ח שוב לא יהיו מחכים לוטר נעשה ונשמע ויתבטל שם עבדות מעולם ויתחזר העולם לתוהו אשר ע"כ כאשר אכל מעין הדעת כרי לתת קיום לעולם שיהי' בחי' עבדות ניכר בעולם השפל ממקום קדושתו וטרש ממקום חיותו ולבש בגדים אחרים דהיינו להחליף הרע בטוב וטוב ברע ואז העוברים באמת לקיים מאמר השילית ולזה תשוקתם ולא לשום תועלת אינם משגיחים על חלקת לשון של יצה"ר האומר למי מתוק כי גם אם יהי' מתוק יותר להם מתוק לקיים מאמר השילית אשר דברו אמת וקיים לעד וק"ל :

הכלל כל איסור יש לו ביטול בהיות ואיסור נפיה נרפך להיות והנה באיסור שנתבטל בס' מחמתא כך שיעור חכמים שיש כח בס' להפוך האיסור להיות אמנם כ"ז כשאיסור נפל להיות והיינו דמשמאה רוצה לדבק ולניק מן הקדושה כדאי יש כח בורע ישראל לבטל בתוך הקדושה ונרפך הוא גם אייביו ישלים אתו והנה כ"ז כשהיצה"ד רודף אחר אדם ורוצה לניק והיו בבחי' נקבא לקבל מן הקדושה ויש כח בקדושה לבטל כנ"ל אבל כשאדם רודף אחר התאוה או הוא בבחי' נקבא לגבי נפשו ותשש כח בנקבה או אין כח בידי לבטל ודרך זה אמר חז"ל אין מבטלין איסור לכתחילה כיון שרוצה האיסור שיערב אותו בידים שוב אין כח בס' של היתר

שחטא מחמת שעלה למעלה מדרגה שלו ושוב בתשובה לכך אמר ושמעת בקולו ולא בקולך והיינו למעלה מדרגה שלך ואח"כ קאמר ושב וקבצך מכל העמים והיינו מה שהוא בגפילה והנה לפי נדל הבחינה באהבה קדושה והיינו שמעורר על עצם האהבה שהי' לו מקדם בחלק רע ומבטל אותה מכל וכל שוב אינו יכול להתגבר עליו אותו שכבר נכלל בקדושה והיינו קאמר מדרגה להלוי בניו וב"ב בריבית כרי להטעמן טעם רבית וכשיתעורר א"ע באהבת הבורא וטועם טעם שמעם בריבית במל מכל וכל שוב אין כח בספ"א להגביר עליו בעבירה זו ולכך קאמר הש"ס שע"י תשובה נעשה העבירה כזוויה והיינו מאהבה והיינו שעשה תשובה כנ"ל שזוכר ומעלה על לבו העבירה ואהבה שהי' לו מקדם ואהבת הבורא מכניע ומבטל את האהבה ראשונה שוב אין כח בו התאווה ומבטל אותה בכח תשובה והיא זכות הוא לו שמעביר הרע מהעולם וזכות הרבים תלוי בו :

מליק פרשת בראשית

יכול להגביר המצב על הרע ועד"ו אמרו מקום שב"ח עומד והיינו שחטא מחמת שעלה למעלה מדרגה ונבטל תעשה תשובה ותיקן א"כ הוא יותר מצדיק שתיקן הדרגה שלו לבד וכל מה שצדיק יותר בדרגה מחמת עצם הדרגה שלו מכניע חלק רע היותר גדול א"כ א"א ע"ה שהי' במדרגת אהבה שאין למעלה והי' יכול לכבוש כל אהבה שיש מציאות בעולם לכך כתיב ויאמר הגני בני היינו שהי' רצוה להכניע כל מציאות אהבה שבעולם נגד אהבת הבורא ואין במציאות העולם אהבה יותר כמו אב על הבן והי' מעורר בכין האהבה היותר במציאות להכניע נגד אהבת המקום ופתח פתח לכל בעלי תשובה והי' מצייר גרים והי' מראה להם מקום להכניע חלק רע אשר למעלה ממקום אחיותם אמנם יש בתשובה ג"כ הנופלים מדרגה שלהם ע"ד ונטמאתם בם ונופלים מדרגה שלו ואח"כ בתשובה מתקן הדרגה שלו ע"ד הנפילים היו בארץ אשר מעולם אנשי לשון שכחה השם וזה ושבת עד ר' אליהו ושמעת ככל אשר אנכי מצוך והיינו

פרשת נח

הצדיק יכול להביא מבח אל המעל כפי רצונו מ"ס רצון הצדיק הוא בשלימות יש תענוג מן הצדיק וזה יש חורשים לשבח והיינו משלימות עצמו שהי' צדיק הי' להקב"ה תענוג ואלו הי' ברוח וכו' ויש חורשים לגנאי והיינו העובדא שלו לפי שלא הי' חזר ראוי להתחזק בתשובה ח"ש חזר אין שלום בעצמי מפני חטאתי כי בעובדא הי' התענוג בשלימות שאמר ארחוק אויבי וגו' ולא אשוב עד כלותם והיינו שלימות רק נגד עצמו אמר אין שלום מפני חטאתי ושאל המלך הי' שלום בעצמי כמ"ש בן שנה שאל במלכו שלא טעם טעם חטא ולא כן בעובדא עד שאמר נחמתי וט' ח"ש אלה :

מליק פרשת נח

פרשת לך לך

הנה שני אהבות יש אהבת הדבר שהוא ת"י וגם יש אהבה שהוא משתוקק אל הדבר ועדיין לא בא אצלו ח"ש והקיסמותי את בריתי ביני ובינך והיינו דבר שאותה משתוקק לו ולא בא עדיין שהוא ביני ובינך כי כל דבר הוא מעורב מצוב ורע וכ"ז שלא נודע וניכר לאדם בין טוב לרע האין יבדל אך כיון שנודע לאדם החילוק ומבחין בין טוב לרע או הוא בודד המצב מן הרע ומדבק א"ע בטוב והנה מה שניכר לאדם ההבדל נקרא חצות ח"ש חזר חצות לילה אקום להודות לך נתן הודאה ע"ז שנעשה הבדל בין טוב לרע וניכר לו ולא אמר בחצות והי' משתדל בשירות ותשבחות עד שהשיג רבקות ח"ש ויאמר אליו וגו' ואתנה בריתי ביני ובינך כו' וכא למדרגה וידבר אתו אלהים אני הנה בריתי אתך ח"ש

לך לך מארצך וממולדתך דאיתא במדרש כל מי שנא' בו הוא מתחלתו ועד סופו הוא צדיק מ"י הדברים כך הוא כשארם בא אל המדרגה באמת זה הדבר כבר הי' שלו רק שעדיין לא בא מבח אל המעל וכשגמר המעשה באמת זה הדבר כבר הי' אבל כשארם עושה עובדא והוא אינו עדיין במדרגה כזאת זה העובדא אינו שלו אלא שכל עושה אותו ולא הוא והוא נקרא תולדות שהשכל עושה ולא הוא ח"ש לך מארצך וממולדתך והיינו מה שהשכל עושה ולא אתה אל הארץ אשר אראך אשר אתה רואה שהיא שלך כבר וק"ל : וי"א ר' אל אברהם ויאמר לו רעך אתן את הארץ ויבן שם מזבח לד' הגרואה אליו והנה יל לקמן כתיב אתרי והפד לוט מעט ויבן שם מזבח לד' ויל על הרך

י"ש מתחלה לדי הגראה אליו תעלה למדרגה יותר לדביקות ויבן מזבח לדי וק"ל :

ויבן שם מזבח לדי הגראה אליו. כי הגה אנשי כנה"ג תקנו לנו סדר התפלה והגה מצינו בנ' ראשונות

כלך עזר ומשיע ובנ' אחרונות הקנו ישועתנו ועזרתנו והכל בכונה הקנו ויש לומר רמז בעבודה כי החילוק יש בין לשון עזר ובין לשון משיע כי יש שאדם מסיב לאחריו לפי שכלו גם שהטוב אינו ניכר להמקבל זה מקרי עזר ע"ד אעשה לו עזר כנגדו הגם שהמקבל אינו מכיר הטוב ואדרבה רומה לו להיפוך וזה כנגדו ומשיע שמכיר המקבל את הטוב רמז לזה הדיע ד' ישועתו וזה טוב ומסיב פ' הטוב הגנו שאינו ניכר וגראה למקבל ומסיב דהיינו הטוב שנתגלה אצל המקבל והנה מי שמסיב עם חברו והמקבל מחזיק טובה למי שמסיב כיון שמכיר בגמל שגמל חברו ע"ט אינו רומה למי שמסיב עם חברו וחברו אינו מכיר הטוב ובודאי לא יחזיק המקבל לו טובה כי רומה לו להיפוך ואעפ"כ מתאמץ לעשות לו טובה ורוצה בתקנתו וזה שבה גרול אצל המסיב ורמז לוה סלך עזר הגם שאין אנו משיגים הטובה ומביא אותנו ע"ז ליטעה טאח"ז אנו משיגים תחסד באתגליא ואצל המקבל הוא להיפוך כשמכיר בחברו שהוא לו אוהב

נאמן נתחזק ע"ז אמונה אצלו גם כמה שאינו ניכר אליו מאמין שהוא ודאי לטובתו לכך בברכת הודאה על החסדים המגולים אנו באים לאמונה ונותנים הודאה על המכוסים סמנו ואומרים ישועתנו ועזרתנו ורמז ויבן מזבח לדי הגראה אליו וע"ז בא למדרגה אמונה גם שאינו נראה אליו לכך כתיב אח"ז ויבן שם מזבח לדי וק"ל :

וירי רעב בארץ וייר אברהם מצרימה לגור שם. והנה קשה שלא מצינו שד' ציוה לו לירד למצרים

ובודאי לא עשה אאע"ה דבר שיהי' ח"ו שלא לרצון וי"ל על דרך משוך חסד ליודעין אל קנא ונוקם והנה קשה

מה צריכים היודעים דהיינו צדיקים להסיר הרי יש להם ליתלות במעשיהם הטובים אלא כך היא המידה כשהש"ת

רוצה לנקם בעוברי עבירה הוא משפיע ברוב חסדיו שפע רב לעושי רצונו אע"ג שהצדיקים עיקר רצון שלהם

התענוג הרוחנית רק סחבת שעוברי רצונו אינם רואים התענוג שלהם ואינם מאמינים בו הקב"ה משפיע לעושי

רצונו אע"פ שאין זה מחשבתו של צדיק סחבת שהוא דבוק בתענוג עליון כרי להגקם מעוברי רצונו וי"ש

מישך חסד ליודעין על ידי זה אל קנא ונוקם והנה מה שאמר הקב"ה לאברהם לך לך מארצך וממולדתך

ניסה הקב"ה אאע"ה שני נסיונות א' לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים מבעטת פ"ו וממון ושם ועכ"ז הלך וקיים

מאמרו וישיב אמר ואעשך לפני גרול וגו' עכ"ז וילך אברהם כאשר דבר וגו' ולא בשביל שום גמול רק לקיים מאמרו

ולעשות רצונו והנה העובר במדרגה זו שבטל אצלו אהבת ממון ודבוק באהבה הנצחית אינו מתפלל במה

שצורך לו בזמן ע"ד תפלה לעני כי יעטוף לשון איחור שיש צדיקים שהם ברוחק ועוני בשביל כשהוא מתפלל

מבקש וממשיך אהבה הנצחית ולפני ד' משפך שיחו ודבוק באהבה ושמחה הנצחית והנה הדבוק באהבת הזמן

אינו מרגיש ואינו יודע מזה שיש לצדיק תענוג היותר גרול כי לא מעם זה מעולם וכרי להחנשא את הצדיק

ואז הרשע יראה ויבוש הקב"ה משפיע לו שפע רב בתענוגי הזמן ג"כ מה שלא עלה על דעת הצדיק וי"ש

ונתגד ד' אלקיך עליון על כל נוי הארץ דהיינו בתענוגי הזמן וגם לא בקשת ע"ז כלל ולזה אמר ונתגד אף שלא

בקש ע"ז כרי שיראה הרשע ויבוש כנ"ל והנה יסיבה מה שירד אאע"ה למצרים הי' כרי להנשא גם בתענוגי

זמן כמה שאמר הכתוב ואברהם כבר מאוד במקנה בכסף ובוהב וסחבת שהסיבה שירד אאע"ה למצרים לא הי'

בשבילו שהוא לא בקש ע"ז שהצדיק דבוק בתענוג עליון כנ"ל ולא בתענוגי הזמן ע"כ לא צוה הקב"ה לו בפירוש

דלא שייך לשון צוה דהיינו תרביקות לתענוגי הזמן רק סיבה דדבר שיבא ממילא כי לא הי' אתערותא דלתתא

מאע"ה כנ"ל וק"ל :

ויהי ריב בין רועי מקנה אברהם עיין ברש"י והם אומרים נתנה הארץ לאברהם ולוט יורשו ואין זה גול

והכתוב אומר וכו' וי"ל והלא אברהם הי' קיים באותו זמן וא"כ לו יהי' כדברי רועי לוט וכי רשאי היוורש

לגול את המוריש בחייו וגראה כרי להבין דברי אברהם שאמר הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי יורש אותי

הלא באותו הפעם הי' לוט ראוי לירש שהי' בן אחיו ולא אליעזר והאין קאמר אברהם והנה בן ביתי יורש

אותי אמנם הגראה רכונת אברהם הי' ע"ז הדרך כתיב השמים שמים לדי והארץ נתן לב"א לפי דרכי ומעשי

בני אדם והשנה בעליונים במלכות שמים ועבודתו כך ממשיכים כל השפעה טובה בתחתונים והנה אאע"ה הי'

מורה להם הדרך והי' מפרסם אלהותו ית' והי' מרריך את הברואים לעבודתו איך ומה להמשיך השפע בתחתונים

מראשית המחשבה עד סוף המעשה וזה שאמר הן לי לא נתת זרע להנחיל אוהבי יש למסור לו מעינות החכמה

והתורה ואין לקשר וליתר כל העולמות עד סוף המעשה רק בן ביתי הוא אליעזר שהי' חולה ומשקה מתורתו

לאחרים כי זה הי' אומר אחרי הפרד לוט מעמו ובודאי כשהי' לוט אצל אברהם בודאי הי' מוסר לו ולמד עמו

דרכי ה' והגדתו והנה אחול עשרה נסיונות כו' להודיע כמה תבתו של אאע"ה כי גם אם האדם הוא במדרגת

אהבה אינו רומה כשהאהבה הוא בכח עדיין לאהבה שהוא בפועל כי אז השלימות מראשית עד סוף המעשה

כי

כל יסודם והנה הבונה יודע לבנות העצים אחת אל אחת שיהיו מכוונים יחד ושיהיו דחיבור שלם ולא יהי שום פירוד וריוח נראה ביניהם כמו כן הנה הוודעים להמשיך הרצון אל הגמצאים ולשון תפלה הוא חיבור ויחד ובלשון לעז אנו קוראים לתפלה דאמיתין אפשר כדאי מעטא כי כדי לחבר ולחדד אחת אל אחת צריכים הדברים שיהיו מכוונים זה אחד זה והנה אנשי כנהג סדרו לו סדר תפלה אשר היא עמוד עולם כי התפלה מקרי עבודה כמ"ש חז"ל איזה עבודה שהיא בלב זו תפלה ותקנו וסדרו לנו סדר הוסיפות והשבתות זה אחד זה ושלא להקדים מה שתקנו ואמר לאחר וכפי כן להיפך כי כאשר צפי ברוח ובעצם כוונתם הקדש זה מל זה זה אחד זה כן סידרו ואז יהי גמשך הרצון לעבודתו כי ללא זה מה לו לסדר הזה יהי להם לתקן לומר זמירות וזמירות בעת התפלה ומה יהי להם לסדר כסדר הזה דוקא בלי שום שינוי אם לא שצפי ברוח"ק שעל דרך זה משלכות זה בזה בלי שום פירוד וריוח ואם לא בסדר הזה לא יהיו מכוונים זה בתוך זה וע"פ לשוננו נקרא עס דאמיתין ויך נים ואין כאן חיבור ויחד ואברהם אבינו יהי עסק בבנין עולם ויבן לשון בנין לה' הגראה אליו הראוי לו ומכוון לו :

כי הקליפות רעשי תקיפין והנה א"א נתנסה בעשר נסיונות לפרסם אהבה שלו שהי' בכח אבל גלוי וידוע הי' לפני מי שאמר והי' העולם כי כאשר אצלו בכח כן הי' בפועל וז"ש להודיע כמה חבתו גדול השלימות אהבה של א"א אמנם קודם שנתנסה לא נתדע בעוה"ז שלימות אהבתו והנה לזוט ששימש את אאע"ה גם שהי' בן אחיו ולא הי' לא"א יורש אחד ובודאי הי' לסדר עמו מ"מ עדיין הי' בכח כי לא נתנסה עדיין ולא השיג לזוט אצל א"א אהבה בשלימות ולזוט הי' סובר שכבר השיג כל צורכי עבודה בשלימות והי' רוצה להיות בפני עצמו לרב ולנשיא ולמנהיג כי הי' סובר כיון שדא הוירש לו מסר א"א כל צורכי עבודה ולא כן הי' המעשה כמאמר המסוק והכנעני או בארץ הגם שהי' לו אהבה בכח אבל לא בפועל כי הקליפות רעשי תקיפין והי' מה שהי' ששכב עם שתי בנותיו והוא הי' סובר כשהי' אצל א"א שכבר השיג בשלימות כל מדרגה ויהי' רב ומנהיג בפ"ע והי' רועי אברים מריבים עמם שהם מרעין בשדות אחרים כנוי לס"א והם היו אומרים כי שדכל מסר אברהם ללזוט וכל מה שעושה הכל מסארא דקדושה וק"ל :

ויבן שם מובח לה' הגראה אליו במס' שבת אמר ר"י ת"ח נקראים בגאים שעוסקים בבנינו של עולם

סליק פרשת לך לך

פרשת וירא

ולא ע"י פחד ויראה והנה אהבה כזו אין לה שלימות רק כבין אדם לחברו ולזה אנו נקראים בני בכורי ישראל כי אז נתגלה האהבה בשלימות ואהבת המקום ב"ה היה כובש רחמיו והיינו בגלות מצרים בכור הברזל כדי שנהי' ראויים לקבל התורה ואז הי' נראה אהבת המקום לנו בשלימות כאב לבנו ח"ש ר' אלקי ישראל כי על שם אנו נקראים בני ישראל אהבת חמים כאב לבנו ונתגלה ע"י יעקב אבינו שהי' כלול משתי נשות חסד ונכורה אמנם א"א היה כלול במדת חסד לבד וכאשר דף אחר ר' מלכים אמר תגביא ישע"י מ"א מי העיר מסודת וגו' ירדסם יעבור שלום אורח בתגליו לא יבא שיהי' א"א רודף ויכה בחי' נכורה דרך כזה שאינו רגיל בו כי מדתו תגליל הוא מדת חסד ומי העיר אותו אני ר' וכיון שהי' רבר זה נגר מדתו היה מתירא על שדדג כמה נפשות ופנס במדתו מדת אהבה וחסד אשר לו הקב"ה אודבה ע"ז יהי' לך שלימות במדתך ושכרך הרבה מאוד כי אי אפשר שיתגלה אהבה בשלימות כאשר היא בתכלית הכונה וזולת בחי' גבוהה וגילה השי"ת לא"א ואמר לו ידע תדע כי נר וגו' ועי"ז יתגלה תכלית הכונה ושלימות האהבה ע"י קבלת התורה וגילה לו גלות מצרים אחר

וירא אליו וגו' עיין באור החיים מה שמדקדק בזה והגראה והנה מדתו של אברהם הוא חסד ואהבה והנה אהבה שיש בין אדם לחברו אינו כמו האב שאהב את בנו וכפי הבנת האב. איזה דרך שיהי' לטובת הבן מדיך אותו ער שישגי הטוב ההוא ומספיל א"ע עמו גם אם יצטרך אכזריות נגר הבן לא ימנע א"ע אף שהוא נגר מדתו להיות אכזר על בנו מ"מ כיון שהאב יודע שהוא לטובת הבן כובש הרחמנות שיש לו לפי שעה להשיג טובות עולמית וזהו בגבורות ישע ימינו כי אהבה כובש הרחמנות ואהבה רוחקת ולא כן אהבה שבין אדם לחברו אינו יכול לעשות מה שהוא נגר מדתו להיות אכזר נגדו גם שע"ז ישגי טובה באמת עכ"ל אינו יכול להיות אכזר ולראות בצעריו וחברו אינו יכול להשיג הטובה וא"כ אין זה אהבה בשלימות אבל לא כן האב אצל הבן אהבה היא בשלימות כי כאשר ייסר איש את בנו וגו' וזה נקרא אהבה בשלימות והנה מדתו של א"א הי' חסד לבד והי' מגייר אנשים ע"י שהי' מראה להם חסדי וטובת המקום ב"ה ועי"ז הי' מקרב אותם תחת כנפי שכינה מגדול אהבה ותשוקה שהי' להם וז"ש ואת הנפש לשון רצון אשר עשו בתוך שנעשה להם רצון להשיג

אמר שכבר העיר אותו בבחי' נבונה נגד ר' מלכים ובכל פעם חסיף בו כח ונבונה אפילו נגד זרעו ונילה לו גלות מצרים לזרעו וכבש רחמי להתפלל עליהם מפני שהי' מתגנץ בו תבליט ושליוט אהבה אשר יגיע לנו ע"י גלות הזה ובכל פעם שאהבה נתגלה יותר מכת אל הפעל נכבש רחמי יותר ויוכל התיקן שצריך לעשות להתגלות כי אהבה דוחקת מה שלא הי' יכולת לצאת מכת אל הפעל מקדם מחמת רחמנות וברתגלות אהבה בשלימות או אהבה דוחקת ומתבלי משיח יוצלו לדוהה ונשלם כונת הבריאה והנה בזה שכבש א"א רחמי ולא התפלל על הגלות כנ"ל הי' נגד זרעו כמו שאמר לו ואתה תבא אל אבותיך בשלום והנה באברהם כתיב הלך ונסע הגנבה רמז לזמן ועלה בכל פעם במדרגת אהבה יותר וכאשר העיר ר' אותו בבחי' נבונה נגד ר' מלכים נתגלה לו הגלות לזרעו וכבש רחמי בבחי' אהבה דוחקת וכאשר נתגלה אהבה יותר צוה ר' אותו למל א"ע וענר ואשכול אמרו לו שימית א"ע ולא שמע אליהם ונעשה אביר על עצמו וכבש רחמי ואז נתגלה לו שלימות אהבה ולזה כשצוה אותו על המילה כתיב והי' חטים שנתגלה לו אהבה בשלימות וזה וירא אליו שטספ לו אהבה על אהבתו וזה ר' שלימות כונת הוי' וק"ל :

וַיֹּאמֶר אל נא תעבור וגו' ויקח נא מעט מים פ' ע"י שליח ושילם הקב"ה לבניו ע"י שליח ע"ש ונראה על מה דאמר ריב"ל כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו ע"ד חסידים הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך שער כרי להתחייב במעשר עכשיו מכניסין דרך גנות כרי לפסחן ממעשר עין ברש"י במס' פסחים גבי אין חוששין שמא גיררה תולדה והנה עכשיו קאי ג"כ אחסידים וכדי להבין אמאי עשו כן לפסח א"ע ממעשר אמנם מחמת שנתמעטו הלבבות מדור לדור ברצו להם הדך מוב מעט בכונה ושלא יסית דעתו מהש"ת ע"י מרדא המצוה וכל מה שיש בידו לעשות ברביקות בהש"ת עושה ובאהבתו תשנה תמיד לדבקה בו ועיקר שיהי' סור מצו וכוין שיכול לפסח א"ע שלא יתחייב במעשר עושה ולזה אמר ריב"ל כל השם כו' ופירש"י הפסד מצוה כו' ע"ש והנה במצות צדקה שייך לומר שחושב הפסד אבל בשאר מצות דרך משל זה כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך מאי הפסד יש לו ע"י וע"פ דברי הג"ל יש לפרש ששם אורחותיו ורואה שאם יסירי א"ע במצוה יסית דעת ויהי' מצוה שלא בכונה כגוף בלא נשמה ובדרך לעצמו מוב מעט בכונה כנ"ל עכשיו מכניסין כו' אף שהפסד מצוה נוח לו יותר שיהי' דבוק בהש"ת ולא יסירי א"ע בתבליט מצות ויסית דעתו ואז יהי' כגוף בלא נשמה וחושב הפסד מצוה היינו שמצית המצוה כנגד שכרה שיהי' דבוק בהש"ת וע"י זוכה ורואה

בישועתו וזוכה לעשות מצות ברביקות והנה א"א כיון שבקש להקב"ה שלא יעבור ממנו מסתמא שהי' ירא שעי' מרדא דהבנסת אורחים ישתכח ממנו אמר ויקח נא ע"י שליח הגם שמצוה בו יותר מע"י שליח חבה לראות בישועתו ועושה המצוה בעצמו ברביקות ולקח לחם ויקח חמאה וחלב ונשתלם לבניו כן וק"ל :

וְהָיָה אמר המכסה אני מאברהם וגו' כי בודאי הצדיקים באים בכת מעשיהם הטובים אשר להם כח לעמוד בהיכל המלך בדינא ודיינא ולזכות כמו שפי' באור החיים ע"כ וזאת הברכה אשר בידך משה איש האלקים וכאשר מצינו בקדמונים שברברים עשו מעשה וכאשר נתמעטו ולבבות אין לו לבא רק בתפלה ותתנה ולדפוק על דלתי רחמים ובודאי יש יותר שעשועים אם אנו משיגים דרך טוען ונסען ממה שאנו משיגים ע"י תחינה ובקשה כמו שאנו אומרים חבוא לפניך תפלתנו ואל תתעלם מתפלתנו כי אין אנו עוי פנים לבוא דרך טוען ונסען ולומר לפניך ר' אלקינו כו' שע"י נתפרסם מלכותך וצריכים אנו לבא רק דרך תחינה כעניי בפתח והנה באברהם אבינו לא בא רק דרך טוען ונסען הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי יורש אותי וגם קין אמר הן נרשח אותי היום וגו' ומפניך אסתר והי' כל וגו' רק גבי סחם בא בתפלה ובקשה ופתח שערי רחמים עד לא אשחית בעבור עשרה ולא מצא ובודאי גלוי וידוע הי' לפני הקב"ה שלא ימצא אברהם מקום להמשיך רחמים לבני סחם להציל אותם וליא פעל אברהם בתפלתו כלום וזולת שפתח שערי רחמים בכת תפלתו אבל לא העיל בזה גם לפי מדת הרחמים וז"ש וד' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה כי יותר ויותר שעשועים למעלה אם הברואים משיגים לזכות בדינא ודיינא ובשביל אברהם לא הי' צריך לפתוח שערי רחמים ונגד אנשי סחם לא יועיל לפי מדת רחמים ג"כ כי הם היו מהפכים רחמים לדין ובשביל זה יותר נכון שלא לגלות לאברהם מדת הרחמים כי לא ימצא תועלת לסחם לזח אמר כי ידעתיו אשר יצוה את בניו ושמו דרך ר' פי' דורות הבאים אחריו אשר לא ישיגו זולת דרך תפלה ובקשה ורחמים לרחם עליהם מן השמים ופתח א"א להם פתח שע"י תפלתו אשר התפלל על סחם נפתחו שערי רחמים ויעלה תפלתם ובקשתם דרך שערי רחמים אשר פתח אברהם אבינו אז ואמר לעשות צדקה שהש"ת יעשה עמנו צדקה וק"ל כי משמעות לשון המכסה משמע שיש סברא נוסה לכסות כי לא ימצא תועלת אם יודע לו ולא כן גבי משה שבקש רחמים ופעל ועשה :

כשעלה ברצונו לברוא את העולם הי' בשביל שעשועים מבני ישראל והנה עיר משל דאב יש לו תענוג מבני מצד עצם עובדא שרואה מבני שהי'

מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והוא יכול להגין ולהמשיך חיים גם לרשעים וקל כי התענוג נמשך מחמת שיש רשעים בעולם אבל גבי נח כתיב ונח מצא חן בעיני ד' היינו מעצט לא ה' יכול לדגן על דור המבול כי התענוג למעלה ממנו לבד וזה שאמר הכתוב אל תאמר בלבבך בהרוף ד' אלקיך את הגוים האלה מלפניך לאמר בצדקתי הביאני דהיינו שתאמר מעשי לבד גרמו התענוג למעלה ולהביא אותנו לאי ורשעת הגוים נרש להקיא אותם דאל"כ ה' יכול להגין גם עליהם כנ"ל כי הם גורמים לקבל התענוג מישראל לא תאמר כן ויש הכתוב וה' כי יבואו עליך הברכה והקללה אשר נתתי לפניך דהיינו התענוג ע"י הגלות ועכו"ם אנו מקריבים לעבודתו וזה הברכה כשאמר את הברכה אשר תשמעו והקללה אשר נתתי לפניך שרשעים שלווים ושקטים ע"י אנו מחילים ומרומם ונפרח לנו בזה שערי תשובה וחטבות אל לבבך ע"י מה בכל הגוים אשר וגו' ויש שפטים ב' פסוק ואמר אעלה אתכם וגו' ואתם לא תכרתו ברית וגו' וגם אמרתי כי תכלית הבריאה תענוג מצדיקים לבד בלי שום מסך מבריל בלע הצת לנצח וגו' ותענוג ב' בוסן הגולה כנ"ל וזה שאמר אעלה אתכם ותענוג דהיינו מצדיקים לבד ואם לא עכ"פ תראו שיהיו הרשעים בעיניכם לצדים ולמקש כד התענוג שלהם שדים שלווים ושקטים :

סליק פרשת וירא

פרשת תולדות

והנה יצחק צוה לעשו צא השדה וצודה לי ציד ה' למד לו עבודה לצוד דבר אשר הוא כבר נצוד להוציא יקר מזולל ולהיות משוטט בארץ בין תאות הוממים ולהוציא משם היקר והפסוק מעיד שהוא רא כן עשה ויהי עשו איש יודע ציד מה שלא ה' בתוך השב"י וצד את אביו וה' משוטט בתאות הוממים לא כפי כונת אביו רק מתאות לבו דרע וזה שפרשי כמשמעו דהיינו בשביל התאוה לבד וק"ל והנה הצדיק אשר עבודתו באתכסאי כי יצא מאוהל ומשוטט בעזריו בשוקים וברחובות וכונתו כנ"ל לצוד ציד לזה יש התנגדות בעולם וקטרוג מבע"ד מאחר שהוא לוחם עמו ומציא ממנו היקר וע"י יש לו למטה התנגדות מבני אדם ולזה צריך העובד להתחכם כדי לצוד והוא באתכסאי והוא בחי' יעקב אבל תכלית העבודת כשהיא בשלישית בפרהסיא ואין שום ואין פגע כמו שה' קודם שאכל אדם מעץ הדעת כתיב לעבדה ולשמרה וזה בחי' ישראל ולא יהי שום קטרוג בעולם אמנם בעת העבודת להוציא היקר ניצחנות קדושות ולזה צריך להתחכם כנ"ל ע"י יש התנגדות למטה

שה' בתכלית התפארות שאין דוגמתו והשני מצד הדיקות שהבן סובל כמה בזיונות ותרפות ובושות ועכו"ם אינו יכול להפריד ואוחז מצות אבותיו אשר צוה אותו הגם שע"י סובל מה שסובל נמצא אם לא ה' לו מתנגד במה ה' לאב שעשועים רק ע"י המתנגרים יש לאב שעשועים ובי' הבחינות הנ"ל זה מקרי צדיק בן צדיק והשני מקרי צדיק בן רשע נמצא זה הרשע גורם שיהי' שעשועים מן הצדיק וצדיק כזה נותן קיום וחיות לרשע כי לולא הרשע לא ה' תענוג מצדקת הצדיק נמצא מה שצדיק מושך שפע לעולם מושך ג"כ ומגין על הרשע וממשיך לו ג"כ חיות וזהו אל תחריש כבלע רשע צדיק ממנו צדיק ממנו בולע דהיינו כשצדיק מחמת התענוג שיש למעלה מהצדיק הג"ל ממשיך שפע תענוג למטה בולע גם הרשע שפע חיות ומפרש הפסוק מאיזה טעם יהי מפני שהוא צדיק ממנו אבל צדיק שאינו ממנו דהיינו שיש תענוג למעלה מעצם העובדא של הצדיק אינו בולע שום שפע ואין להרשעים שום קיום בעולם וזהו בסדרם התפלל א"א שה' יורע שרשעים הם וה' מתפלל בעבור לז"ט שה' אוהו קצת בדרכיו הגם שה' בין הרשעים האלה נמצא הגם שמעשי לז"ט בעצמם לא היו גורמים תענוג למעלה עכו"ם מחמת שה' בין רשעים כאלה כל מה שה' דבוק במדות א"א ה' גורם תענוג למעלה ע"י ה' מתפלל א"א חלילה לך

ויד' עשו איש יודע ציד איש שדה ופי' רשעי

כמשמעו אדם במל כי יש צדיק אשר עבודתו ומעשיו הטובים נראים לעין כל וכולם יעידו ויגידו עליו שהוא צדיק ואין לו שום התחברות לאנשי רשע ויש צדיק מגדל הדיקות אשר יש לו לא יאונה לו כל און בכל מקום אשר הוא הולך אהבתו ויראתו על פניו וע"י הוא מציא יקר מזולל ולא כן המרחיק עצמו מאנשי רשע והנה המקרב את עצמו הוא צד במצודה שלו היקר אשר ה' ניצוד בתוך הזולל וזה שמצינו ואיש כי יצוד ציד חי' דהיינו מה שה' בשביל שה' ניצוד בטומאה צד לעצמו ומציא היקר ע"פ מצודה שלו אבל מה שרשע צודה לתוך גבול רשע מן הקדושה זה לא ה' מתחלה בצידה כי שם החיות והנה הצדיק אשר עבודתו נראה לעין כל כולם יכולים ללמוד ממעשיו הטובים הנראים לכל אבל הצדיק הרבוק וכל מה שעושה בעניני גשמי הוא בחכמה גדולה ובדיקות והוא סולם מצב ארצה וראשו מציע השמימה הרואה את מעשיו וכונתו אין יכול להשיג איך יכול ללמוד ממנו

ברכת

תולדות

אברהם

למטה נגר צדיקים והקב"ה ברוב רחמיו אשר צדיקים מסירים נפשם על עבודתו ומשוטטים בשוקים וברחובות להוציא ניצוצות קדושות והעולם מקטרג עליהם רמז לזה וירא ד' כי שטאה לאה והיינו עלמא דאתכסא כי יש קטרוג עליהם אמנם שנעשה ע"י תפלת הצדיקים לפקוד עקרות ולרפאות תולים נסתם פי המקטריגים והנה המעשים נקראים תולדות רמז לזה ותאמר ראובן וזה ויפתח רחמה ותלד בן וקל' והיינו מעשים שנעשה ע"י הצדיק הקב"ה מרומם קרנם ומפרסם שמם במעשים וזה ויפתח רחמה שמרחם עליהם ותלד בן כי המעשים נקראים תולדות ונתפרסם שמם ברבים ע"י נפלאות שנעשו ע"י זהו ותאמר ראו בן וקל' והנה הצדיק הדבוק בעולמות עליונים כשרוצה לעבור ולחקן עולם התחתון מקרי גבי יציאה וגבי יעקב יושב אוהלים שהי' בבהמ"ד של שם ועבר ואדיכ יצא משם לחקן עולם התחתון כתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה מאחר שבא לעין בזה העולם ורואה המעשים שנעשו מתיירא עצמו וחדו ויפגע לשון תפלה וגו' ויחלום שמעתי ממורי לשון דוד חלים וחדו והנה סולם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה שמראן לו איך לקשר הארציות וליתד הכל וזה אהבה שתלוי ברבר בטל דבר בטלה אהבה כי האהבה אשר יש לאדם לתורה ולמצוה מחמת דגעימות והעריבות אשר בה הנחמדים מזהב ומתוקים מדיבש כשמפסיק מליטדו ועוסק בעניני עוה"ז נשתכח ממנו האהבה וז"ש בטל דבר והיינו שפוסק ללמד בטלה וכו' אבל אהבה שאינה תלוי ברבר פי' גם כשעוסק בעוה"ז כוננו השמימה אין לה ביטול לעולם וזה הי' השתדלותו שנעשה יעקב שבע פעמים שהי' ממשיך שפע דקדושה למטה לעוה"ז כדי ליתד הכל לעילא וקל' :

ויאהב יצחק את עשו וגו' יש לפרש ע"פ דרך את הי' אלקי תירא לרבות ת"ח הנקראים בנאים

כי הם כונים במחשבתו בצירופי אותיות בונים תיבות והתיבות נקראים בית והם חושבין בבנין הבית לשבן כבוד בארצית וכל המבלבל מחשבתו נקרא מהרס הבנין והנה המן עם כאשר קרה לו מקרה רע חזי בנופו או במצט המה רצים אל צדיקי דור לעזר ולתפלה וסומכים עליהם בכל כחם בלי שום הרהור חשובה כי אינם יודעים וזוכרים מעשיהם הרעים וכל העושים כן מדרסים בנין הצדיק ולא די לו שלא ימצא תרופה למבתו מסיף חמא שמדרס כגיל ויש שרצים לצדיקי הדור שע"י המקרה שאירע להם אינם יכולים להחזיק את בניהם ללמד תורה או לשאר דברים טובים להחזיק לומדי תורה וקובל ע"ז זה אינו מדרס כיכ וכמו כן יש כתות שרץ ואינו יודע על מה ולמה רץ וזלת כדי

לכנות אותו בשם חסיד וגם זה אינו מדרס בנין הצדיק כי אינו סומך עליו כלל ואינו מבלבל מחשבת הצדיק והנה בבא עשו הרשע לפני יצחק ושואל אותו האיד מעשרין את רחבן ושאר דברים כאלה ועם כל זה לא נתבלבל מחשבת יצחק אבינו ולא הי' לו למשא הי' סבר שכונת עשו לשיש ועייכ לא נפגם מחשבתו ולא כן הי' רק בשביל שכונת עשו הרשע הי' לרמז כדי שיכנה אותו בשם טוב ולא הי' סומך עליו כלל וקל' :

עוד יל' כי החפץ הטוב בעיניו לברך את ישראל סיבב כל הסיבות כדי שיעקב יתברך ברכה שלימה בשמחה ובטוב לב בתכלית השלימות והנה כשאדם הולך בדרך הישר ויש לו התנגדות ורוצים להעבירו והוא מתחזק א"ע נגדם ולא סר מדרכו אדיכ כשנתברר הדבר שאמת אתו והם וורכס שקר יש לו שמחה גדולה בשתי אופנים א' על שנצח אותם שהיו מדברים סרה ובי' על שהוא אמת והנה אם הי' יצחק אוהב את יעקב ע"ז לא הי' שום התנגדות ליצחק כי מהראוי לאהוב את יעקב כי הוא איש אמת וסיבות כל הסיבות סיבב שיאהוב את עשו והי' לו התנגדות ע"ז אדיכ כשכתתה עיני יצחק מראות וצוה לעשו לצוד לו ציד ורבקה אמנו עשתה לו ממעמים ויעקב הביא לו וירח את ריח בגדיו ויאמר ראה ריח בני והנה מלת ראה היא שפת יתר וכבר כתבתי כאשר הריח יצחק ריח ג"ע שבא עם יעקב אבינו והוא סבר שזהו עשו ושמה שמחה גדולה ורחבת דעת ולב שלם ולזה אמר ראה כלומר לא האמנתי לי עליו ראה ריח ג"ע שבא עמו וברך אותו ברכה שלימה והמשיך הברכה בתורה רבה וקל' :

וירד עשו בן ארבעים שנה ופרשיו עשו הי' נמשל לחזיר שנאמר יכרסמנה חזיר מיער וכו' פושט מלפיו ואומר ראו שאני כשר כך אלו גוזלים וחומסים ומראים עצמם כשרים ע"ש ולכאורה יל' הלא גולן הוא בפרהסיא ואיך מראים עצמם כשרים ונראה כי בודאי יצחק אבינו לא נעלם ממנו מעשי עשו והראי' כאשר שמע יעקב אבינו שאמר כי הקרה ד' וגו' כאשר פרשיו נשה נא ואמשך אמר אין דרך עשו להיות ש"ש שגור בפיו וגו' וגם קול יעקב פרשיו שמע שמדבר בלשון תחנונים אבל עשו כו' הגם שעדיין לא הי' עשו בא מצידו רק הכיר בו מקדם ורש"י מביא לעצמו ראי' שכן הי' ואעפ"כ אהב אותו יצחק כי ראה שפיו ולבו שוין ולא הי' מסתיר דבר והי' משהו דעת עבר לקוט ושוב לא הי' חשוד בעיני יצחק אביו לרמות את הבריות כיון שהוא בבחי' זו שאין לו מורא שמים ולא מורא בשר ודם מה לו לרמות את הבריות לפיכך ויאהב יצחק וגו' כי ציד בפיו פי' כלבו כן פיו ולזה כאשר שאל האיד

האיך מעשרין חבן אמר יצחק בלבו ודאי כוננו לשיש כי מה לו לרמזת אותי הלא הוא אינו בוש מלפני וגנבני גנבי למה לי והי' משתוקק לתקן אותו ויהי' כל ימיו כן לאמת ולא כן הי' כי הגם שהי' ציד בפיו ולא הי' בוש בפני הבריות מיט התורה החמירה בגנב יותר מבגזול ולעבירה היותר חמור הי' מתאוה הגם שהי' גזול ולא הי' לו מורא ב"ו ולא מורא שמים הי' עושה להכעיס להראות ג"כ בחי' גנב שאינו מושה דעת עבד לקנו וזה שפי' רש"י כך אלו גזולין ותומסין ואין להם מורא בשר ודם עכ"ו מראין סי' טהרה נגד הבריות להכעיס שנגד הבריות מראים קצת סי' ונגד השם כלל לא :

סייך לעיל **ויאמר** יצחק את עשו. כי הצדיק כל מעשיו לעלות נחת רוח ליוצרו במה שחביב לפניו יותר מציא יקר מזולל כפי יהי' ואין לך זולל יותר מעשו והי' יצחק אבינו מתאמץ יותר עם עשו להדריכו בדרך אמת ולנמננו לשוב כדי להוצי' יקר ממנו ואמר ויאמר יצחק שהי' נתגלה אהבת יצחק להשי"ת אל עשו ואת כמו עם במה שהשתדל עם עשו להחזירו למטב וק"ל :

ויצא הראשון ארמני ויקראו שמו עשו הכלל כל דבר הפועל קודם שיצא לפועל הוא מוקדם בכח וגם כשהוא בכח ציור הרוחני מקדם הי' בכח הנעלם אשר לא השיג אפי' מלאכי עליון והנה שמו של אדם הוא שורש נשמתו ממקום שהוא אם מסמרא דקדושה ואם טמא כן יצא לפועל מבח הנעלם אל כח ציור הרוחני ומשם אל הפועל צדיק או רשע וחז"ל אמרו ואלו צדיק ורשע לא קאמר היינו שלא בא ציור הרוחני

מה שיהי' מסיפה זו ואדחיר שהשיג שורש כל דבר כשהוא עדיין בכח הנעלם מה שלא השיג מלאכי השרת קרא להם שמות והנה גבי עשו כתיב ויקרא שמו עשו וגבי יעקב כתיב ויקרא שמו יעקב הקביה קרא לו כן ע"ש המעשה ויעקבני זה פעמים אף שהמעשה עדיין לא הי' בפועל אפי' בציור רוחני גבי יעקב דבר זה לפני קביה נגלו כל תעלומות אבל לגבי בני אדם שלא נודע להם רק ע"י מעשה האיך קראו לו שמו עשו מיד כשנולד לזה פירש"י לפי שהי' נעשה ונגמר כבן שנים הרבה שניכר ע"י מעשיו מה הוא כן הי' עשו ניכר מיד ואפי' במעי אמו הי' ניכר והנה ע"י מעשיו אדם והתחלתו נשתנה שמו כמו גבי מחלון וכלין שנשתנו ונקראו יואש ושרף כמו שדרשו חז"ל כמו כן בכל אדם הן לטוב הן לרע והנה הבא למהר מסייעין לו מן השמים אי"כ לא נשתנה השם ע"י לבד רק ע"י סיעתא דשמיא והבא למא אין מסייעין לו רק פותחין לו כתיב כאשר אמר הלעיטני נא מן האדום וגו' כתב קרא שמו אדום הוא לבד קרא שמו כן אבל גבי יעקב שנשתנה שמו ע"י מעשיו שאמר לו המלאך כי שרית עם אלקים וגו' לא קרא א"ע בשם ישראל כיון שהי' ע"י סיעתא דשמיא עד שבירך אותו אלקים ואמר לו כי אם ישראל יהי' שמך וכיון שע"י מעשיו ניתן לו שם זה והבחירה ניתן ביד אדם ולכך אין לשם זה קבע ואינו עובר בעשה להורות ששם זה ניתן לו כפי הבחירה אבל לא"א שניתן לו השם לגדולה כי אב המן גוים נתחך וכיון שפוסקין לאדם גדולה פוסקין לו לעולם וק"ל :

מליך פרשת תולדות

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וגו' מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם כו' יצא משם פנה הודה כו' , ונקדים לזה מה דאיתא בגמ' אלו מציאות שלו ע"ש פלוגתא יאוש שלא מדעת ת"ש מעות מפורות הרי אלו שלו והא לא ידע דנפל ומשני כדרי' אדם עשוי למשמש כו' והקשה מהרש"א מאי מקשי דילמא מתני' איירי דרך הנתה וצ"ל גם אי מתני' זוירי דרך הנתה מ"מ כיון דתני הרי אלו שלו ע"כ משום יאוש בעלים שנשתכח ממנו והניח במקום שאינו משומר וכשזכר אד"כ שהניח שם מייאש וא"כ גם אי איירי בדרך הנתה ג"כ יש לומר דלמא מצאה קודם שנודע לבעלים שהניח והי' יאוש שלא מדעת ונראה כי יש ב' שכתות שכתת החפץ ושכתת הנפילה והנה דרך הנתה בודאי כשזכר א"ע בחפץ ממילא ידע שהניח (ח"א) **ב**

החפץ במקום שהניח אבל דרך נפילה יש היסח הדעת מחפץ וגם אם עלה על דעתי החפץ סובר שיש לו בכיסו כי לא ידע דנפל ממנו והנה למאי דמשני אדם עשוי כו' וידע דנפל והי' יאוש מדעת כ"ז אם אינו מסיח דעתו מהחפץ אבל אם יש חשש שמסיח דעתו מנף החפץ ממילא אינו משמש ג"כ ואכתי הקשיא במקומו עומדת דילמא מסיח דעתו מכל וזה מצאה קודם שהזכיר א"ע בהחפץ והי' יאוש שלא מדעת ע"כ לזה אין לחוש שמה זה מצאה קודם שהזכיר א"ע בגוף החפץ רק שזכר בגוף החפץ רק ולא ידע דנפל ושפיר מקשה מהרש"א והנה בדרכי עבודה מצינו ג"כ בחי' אלו שנשכח בלבבות בני אדם אהבה ויראת המקום וכתוב ובקשתם משם וגו' ומצאת ח"ש אלו מציאות שלו היינו של עצמו אמנם זה דוקא בבני אדם שמסיתים דעתם

ברכת

ויצא

אברהם

רשעים אבל התענוג שיש וולת רשעים הוא התענוג שלם והנה בנה כתיב איש צדיק חמים שלא ע"י הדור ולכך לא היה מנן על הדור והנה השי"ת אמר לו כי אותך ראיתי וגו' ולא אמר לו חמים מיד הי' לו פתרון פה לבקש רחמים על דורו והוא לא עשה כן ולא הרגיש בזה כתיב וישאר אך נח שנתמעט מדרגה שלו והנה כשהלך יעקב ללבו הי' מתירא והי' מבקש שלא ילמד ממעשיו ועי"ז יהיו חבריו מעשיו המובנים ע"י לבן ע"ד כשושנה בין הדוחים ושבתי בשלום אל בית אבי אוי יהי התענוג בשלימות בלי שום תעורבת רק ע"פ עצם הדביקות וק"ל :

ויגד לה יעקב כי אחי אביה הוא ודרשו חז"ל בפרק יש נוהלין אמר לה מאי רמאותיה אמרה לו אית לי אתתה כו' עד ועם עקש תתפחל ע"ש והנה י"ל הלא ברמאות אשר הגירה רחל עשה אשר זמם והיכן הי' יעקב אחיו ברמאות והנה הלא מצינו שכל אותן שנים שנתעכב יעקב בבית לבן נענש עליהן ולולי שנתן לו את רחל תיכף לאתר שבעת ימי המשתה של לאה קודם שעבר אצלו ו' שנים ולפי מלאות ו' שנים כבר נולד שמו של עשו ואם הי' צריך לעבור קודם שנשא את רחל היה נתעכב ו' שנים יותר והיה נענש יותר והנה ידוע שצופה רשע לצדיק להכשילו ולעכבו אצלו את יעקב כאשר אמר נקבה שברך ואחנה וולת שדימה ללבן ובניו שכבר אובד אבי והתעה אותו מדרכי ה' כאשר כתבתי על פסוק ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה ולא מסטרא דקדושה ע"ש ונרפך לו לאוהב ואמר ולא נמשחני לנשק לבני ולבנותי ואשר דימה לבן על יעקב אבינו כן ששמע מיעקב שאמר לו הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה עליה עיי' ברש"י שפי' קל שבקלים לא יאמר כן ועי"ז נרמה לו שבבר פעל כל אשר זמם לעקור הבל ונתן לו את רחל מיד אתר ו' ימי המשתה ובמשך ימי עבודה העמיד תולדות וזה שפי' רש"י להעמיד תולדות אמר כן והנה י"ל וכי בשביל זה הי' צריך יעקב אבינו לדבר בלשון כזה שקל וכו' גם אם היו אומר הבה את אשתי הי' רי רק שכל דבריו היו ע"פ רוח"ק ולרמות את לבן כנ"ל ועי"ז נתן לו את רחל מיד ונולד יוסף שמו של עשו וק"ל :

סליק פרשת ויצא

פרשת וישלח

שהיו כל עניניו דרך עבדות ובחירה שבותר א"ע לדבר זה לצד תועלת הן במילי דעלמא הן במילי דשמיא וו"ש רבי אומר איורו דרך ישרה שיבור לו האדם פי' שכל עניניו הם דרך בחירה ולא מצד הפקר ואמר כל שהיא אפילו

רעתם מחמת איוה סיבה דהיינו עסק פרנסה או שאר הצטרפות לקיום החומר ווולת זה המה דבוקים באהבה ויראת המקום איכ מיד כשמעורר א"ע מיד מבקש ומיצא ובדאי ירירה כו' צורך עלי' והיינו בבני אדם שיש להם מרות טובות ושלימות הגם שמסית רעת מיד כשמזכיר א"ע מסיף והולך אבל מי שאין לו מרות שלימות (רק לפנים בשביל כבוד וגיאות התורה ומעש"ט שלו) זה מקרי דרך נפילה כי אינו רואה בעצמו שום חסרון וסובר שיש לו ואינו מבקש לעולם מה שנשכח מלבו כי אינו יודע לראות בעצמו שום חסרון וו"ש ביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס היינו שאין לו מדה שלימה וזה מקרי דרך נפילה וזה צריך וידור יותר לבקש תחבולה מצדיקי הדור וו"ש הכתוב והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפילה :

אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וגו' כשושנה בין הדוחים וגו' ופי' בוודא שמות אלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים ע"ש בודאי יש צדיקים שגורמים ע"י בחי' שלהם שעשועים בלי שום ממצע רק ע"י עצמתם לבר כמו שיהיה לעתיד ובלע המות לנצח ומתה ה' רמעה וכו' וכעת בנלות השעשועים ע"י ממצע שיש רע בעולם וכל הקרוב קרוב יותר מכל יותר ומרחיק א"ע מרע בכל כח וו"ש אלמלא הרע לא ניכר המצב גם זה שעשועים לפני המקום וזה קיום הרשע שע"י ניכר כנ"ל נמצא העובר בבחי' זו מנן גם על הרשעים אבל הצדיק הגורם שעשועים בעצמותו זה אינו מנן כלל על הרשעים וזה שאמר א"א הלילה לך מעשית כדבר הזה וגו' שהי' מתפלל להציל הצדיקים גם הרשעים כפר"י ולא מצינו לבסוף כשלא מצא עשרה הי' לו לבקש על הצדיקים עצמם ולפי הג"ל אתי שפיר שהי' מבקש שהצדיקים יצילו גם הרשעים וו"ש להמית צדיק עם רשע דהיינו צדיקים כאלה שיש שעשועים מרם למקום ע"י שיש רשעים בעולם ווולת הרשעים אינם ניכרין פי' אין שעשועים מרם ע"י עצמתם וו"ש עם רשע וכיון שלא היו יכולין להציל הרשעים ע"י ומאדם לבר לא נמצא תענוג למקום שוב גם להם לא הי' שום קיום כי התענוג הוא הקיום והנה התענוג ע"י הרשעים שניכר על ידם מעשה הצדיקים אין בזה התענוג שלימות כיון שהוא ע"י חסרון דהיינו

וישלח יעקב מלאכים לפניו ארצה ופירש"י מלאכים ממש כי דרך כלל שלא יפקיד אדם א"ע בכל ענינים הן בריבור או בהילוך והוגמתם וזה שאמרו מעע עצמך מדברים במלים לשון הפקר כדי שלא יבא כו' דהיינו

אפילו תנועה קטנה אינו אצלו מקרה רק לאיזה תועלת והנה השבר עדין הוא מצמצם תחלה א"ע שלא יהי' כמספיק ומיוחד כל תנועותיו ואח"כ כשרואה איזה תכלית ותועלת אוי מתפשט א"ע והנה בכל מה שאדם עושה נברא מלאך והנה כשארם עושה מצוה אוי יש מחשבה ועובדא ובמה שאדם מצמצם א"ע בבחי' סור מרע אין כאן רק מחשבה לבר והנה המלאך הוא רק רוחני ואדם הוא נשמי ורוחני כמו כן בבחי' המלאכים הנבראים ע"י מעש"ט יש חילוק כנ"ל והנה במה שאדם דוא סר מרע כמו כן הרע אינו יכול לנגוע אליו וז"ש וישלח יעקב כו' מלאכים ממש מבחי' סור מרע לחדר שוב אינו יכול לנגוע הרע בצדיק וז"ש עם לבן נרתי וגו' ושמרתי א"ע מכל רע וק"ל :

וישלח יעקב מלאכים וגו' ארצה שעיר ופי' רש"י כל תיבה שצריכה לס"ד בתחילתה כו' ויש להבין הרמז בוראי הפי' של ארצה הוא כמו לארץ מ"ס אלו הי' כתיב לארץ הי' מבורר יותר הכונה ונראה ע"ד מה שכתבתי כי אל שומרנו ומצילנו אתה כו' מלך תנון ורחום אתה כי מה שהוא שומר הוא מרת חנון כי אין אדם משיג שום דבר רע ולא שום דבר המעכב ומצליח בכל דרכיו ובחי' מציל מקרי כשהרע עומד לנגד והקב"ה מציל אותו וזהו ע"י מרת רחום אמנם כשארם מקבל השפע טוב ע"י בחי' שמירה לא תאונה לו רע ונגע לא יקרב ויכל השכחה לגרום להיות שכוח מעיקרא ולא כן ע"י הצלה שרואה עין בעין חסדי המקום ולזה כשיצא יעקב מבאר שבע והבטיח לו הקב"ה ושמרתיך בכל אשר תלך הי' ודאי לטיבותא שלא יבית וידע מדבר רע ויש חשש שכתה ובפרט כשיהי' בבית לבן והבטיח לו ואנכי אהיה עמך ושמרתיך תרתי לטיבותא אמנם זולת הבטחה זו שאהי' עמך יש לחוש לשכחה ע"ד ורם לכבד ושכחת ויותר טוב לאדם כשרואה לעין הקשרו ומבקש חסדי המקום ורואה לעין ההצלה ולזה מצינו מיד שאמר ישראל היש ה' בקרבנו אם אין שוב לא הי' להם העזר בבחי' שמירה רק בבחי' הצלה ויבא עמלק וגו' וראו עין בעין ישועת ה' וזר המלך אמר אורה שמך ה' כי טוב גם כשהיה לו מנוחה מכל אויביו ואמר כי מכל צרה הצילני ובאויבי ראתה עיני וז"ש בשיר של פנעים כי הוא יצילך מפח יקש וגו' רק בעיניך תבית וגו' ואח"כ שר על בחי' שמירה ואמר לא תאונה אליך רעה וגו' כי מלאכיו יצוה לך לשמך בכל דרכיך והנה האבות סי' לבנים שהיו רואים ומשיגים המקום והזמן וכל המאורעות שהיו עד סוף כל הדורות מקום וזמן הצלחה וגם להיפך מקום חסן שישלמו הדינים עליהם והיו מבקשים תחבולה להבניע אשר יקוש עלינו בכח מעשיהם האובים וז"ש וישלח מלאכים לפניו וגו' ארצה שעיר כי המלאכים

אשר נבראו ע"י מעשיו האובים עדיין עושים חשם בארץ שדה אדום נגד הקמים על ורע עד סוף כל הדורות ולא אמר לארץ דהיי מטמע שהי' רק לפי שעה ולזה הי' שולח אליו כי לכאורה י"ל למה היה לו להתנרות עם עשו ושלח אליו אמנם שהיה צופה ומביט עד הקץ ונכסרו רחמיו על בניו איך יהיה להם הקדמה נגד לזה שלח אליו והתגרעט מלחמה וביקש הצלה והבניע אותו כרי שיהי' נוח לכבוש לבניו וז"ש כי ראיתי אלהים פא"ס עיין באור החיים לשון מלחמה ותנצל נפשי והי' מבניע השר אתי שראה יעקב כל מרכבה שלו ויניקה שלו מן הקדושה והבניע אותו כרי שיהי' נוח לכבוש לבניו ויקים בלע המות לנצח וכ"ו הי' ע"י שבא עשו עם כל המרכבה שלו והתרחם יעקב איך להבניע אותו אבל קודם שראה אותו פא"ס והי' בחי' שמירה עליו לא הי' צריך להסתכל במרכבה של עשו איך יש לו יניקה בקדושה ולהמתיק הדינים בשורשם והנה התולדות נקראים המעשים ולכך אתי שראה תולדות עשו פנים אל פנים וכל השתלשלות של מרכבתו וראה האיד להבניע אותו ע"י מעש"ט אמר אלה תולדות יעקב יוסף ע"ד בית יוסף להבה כתיב עין ה' אל יראיו וכתיב עיני ה' אל צדיקים כי הצדיק היושב באהל תורה לא בוזת והוא נשמר מכל דבר רע הן במחשבה הן בדיבור ובמעשה ויש עוזרי ה' המצדדים ומקדישים מבערים הרע ולוחמים מלחמת ה' פנים אל פנים ומתלישים כח המומאות שלא יהיה להם אחיזה בקדושה מקום יניקתם מקרי עיני ה' כי רואים ומביטים בסמרא דקדושה עד א"ס ומשגים כמו כן כל מרכבה טמאה היכן מקום יניקתם מן הקדושה ומתלישים אותם בכח מעשיהם האובים רסו לזה ויהי ה' את יוסף בבית אחוזי המצרי שהי' משגי יניקה ואחיזה של ס"א וז"ש איך נחפשו עשו נבעו מצפוני נתגלה מקום אחיזתו וכאשר התגלה יעקב אבינו בעשו ושלה לו מלאכים להתפייס פי' להמתיק הדינים בשורשם ע"י התראות פא"ס ונבעו מצפוני פי' שורש היניקה שלו בקדושה והמשיך הצלה שלא יהי' לו אחיזה בקדושה ואמר ה' לי בעוזי ואני אראה בשונאי והנה הצדיקים אשר להם עיני ה' והנה הארה זו אשר מביטים בס"א ורואים כמה מבערים מעשיהם ורואים מקום אחיזה שלהם וע"י מתמעטים וחלכים והארה אשר הם משגים בסמרא דקדושה מסיף ודולך וא"כ ב"ט וב"ה לא סליגי וזר אמר וזר אמר ודא וז"ל והנה כשבא יעקב לבני עשו ושאל אותו מי אלה אמר אשר תנן אלהים מרת תנן כי הי' בבחי' שמירה כנ"ל ואזר שנאבק עם השר הי' בבחי' הצלה בכל ו' מוחות שלא יהי' לס"א יניקה בקדושה ולזה רסו במדרס מה שאמר יעקב ואל שרי יאמר לצחתי די שלא יינק עוד מסמרא דקדושה וחשב

הבירותו לינק ממנו וק"ל :

ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו, יען יעקב שלח מלאכים אל עשו אחיו לידע איזה בחי' לעורר ולהמשיך על עצמו משמים אם צריך לעורר גבורות נגד עשו או להמשיך חסד של חסד וחן נגד אחיו שיהי' אחיה ביניהם וזה שסידר בהפלתו ועתה הייתי לשני סתות היינו ב' בחי' הצילני נא מיד אחי בחי' אחיה מיד עשו בחי' גבורה לבסוף נצטרך לב' בחי' גבורה נגד עשו של עשו כדכתיב ויאבק איש עמו וגם חן כאמר למצוא חן ולזה כאשר רצה עשו לשלוח עמו מן כחנה של אמר יעקב למה זה אמצא חן בעיני אדוני לא לעשו אמר כן אלא לשמים היה מתפלל כי לא היה רוצה בחן כזה ודי לו בחן שהגיה אותו עשו וילך לדרכו וכאשר הלך עשו לדרכו ולא היה צריך לב' בחי' כנ"ל והיה רבוק ע"י מדה שלו באמת ויבא יעקב שלם כי אין דרכי עובדי ה' לעורר גבורות כמאמר גם ענש לצדיק וגו' רק שיהיה שלימות בעולם ולזה גבי מעשה שכם הי' מתירא מיושבי הארץ והיה צריך למשוך גבורה משמים נגד יושבי ארץ אמר עכרתם אותי כי צלולה היתה התבית דרך משל משקה ששופכין לחוכה משקה אחרת נעשה עכור המשקה ראשונה כי גנאי הוא אצל עבדי ה' לבא בגבורות כמו שמצינו בגמרא מס' שבת וחכמים אומרים אינו אלא לגנאי שנא' וכתתו חרבותם לאתים ע"ד נעישת בימינך נצח וכשצריך להמשיך גבורה מקרי אצלו הסתרת פנים כי רוצה שיכירו וידעו כל יושבי תבל כי לו הכח והגבורה והנה דרך משל בער חס כעצרתה להסתיר א"ע הולך ממקום למקום אחר וכביכול ב"ה וב"ש דלית אחר פנוי מיניה איך שייך הסתרה רק מיניה ובי' וז"ש בפרשת וילך ואמר הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה ואנכי הסתר אסתיר והקשה באור החיים ולמה יהיה זה אחר שאמרו ומבירים האמת ע"ש וכוה יבא על נכון ואנכי הסתר הלא הסתירה הוא אני בעצמי ובמקומי זה שאמר ואנכי הסתר כי במקומי אני אסתיר כי לית אחר פנוי מיני ולמה אמרתם כי אין אלהי בקרבי כי מתוך צרה ימצא רוחה כמאמר ובקשתם משם את ה' וז"ש ויעל מעליו אלהים היינו קשות משם עצמו המציא רוחה וק"ל :

ו' צחת אשר עבר על יעקב אבינו וניצל מכולן והבנינו הס"א כרי שיהי' נוח לכבוש לבניו בכל דור דור עד ביאת משיחנו במדרה וזה מצות נר תנובה היינו שאנו מושכין האור למטה להאיר לנו הוא רק לבוד מקום יניקתם ולא להשתמש בהן רק לבוד הדבר זה יהיה עד שתכלה רגל פי' הגהה כי הרגל מליך לכל הגוף ועל שם זה מקרי הגהה רגל ועל שם זה קראו ליוסף אברך ע"ש ברכיים מן השוק שלא יהי' שם הגהה בעולם רק ע"פ התורה וכל הג' אשר יעקב אבינו השיג והמשיך ע"י מעש' בחי' שמירה והצלה והוא בחי' חנוך ורחם לא היה עדיין בנימין בעולם המשיך יוסף עליו תחלה יתן בני מרת חנוך ואח"כ נכמרו רחמיו ע"י נמשך עליו בחי' רחם כנגד שמירה והצלה וק"ל וכן אמר דהע"ה ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב וגו' והנה חיבת ואשיגם שפת יתר הי' לו לומר ארדוף ולא אשוב עד וגו' רק דרכו הי' לרדוף במחשבתו בכל הקיפה שלו אולי ימצא שום אחיזה לס"א וע"י אמר ואשיגם ע"ד כי אין אדם צדיק נגו' ולא אשוב עד כלותם כי לזה מקרי צפון ע"ד יארוך במסתור כאריה ולעומת זה אמר אויב ארדוף ואשיג תופש מקום לינק מממנו וקדושה דרך משל למי שנרב לבו ורך לבב לעשות צדקה תופש שיהי' לו יניקה במצוה זו ומקרי א"ע שיהי' מצוה הבאה בעבירה שיהי' מעורב בגול ובגניבה כי מגול נרבת לבו אינו מדקדק אם יש איזה תערובות איסור כי בתול הוא למלאות רצון נרבת לבו ואז אחר שיש לי איזה חיבור גם שיש לו אינו שלו ח"ש אתלק שלל פי' שהוא עושה צדקה בממון של גול ובא זה הגול ואיבר את זה והיינו צדקה שעושה בממון שלו וע"י יארוך במסתור וגו' כי אחר שאיבר גם את שלו או אמר אריק חרבי תורישמי ידי כי עניות מעביר על דעת קונו והנה כ"ז אמר אויב והיינו יצה"ר גם אם אדם מתלהב אחר מעשי צדקה כ"ז אין ראיה כי יכול להיות מעשה יצה"ר הגם שרדף למצוה דומה לאדם שמשע ע"י והוא מלק שלל שנלכד בעון גול וגניבה ואז אריק חרבי כנ"ל אבל מי שהוא צדיק נמר ומתעש וחרף שלא יהיה יניקה כלל לס"א ורדף ומשיג אותו כי אינו יכול להסתיר מפני הצדיק כי הצדיק מכיר בפנימה כל שהוא והוא אינו מכיר את הצדיק ע"ד עם עקש תתפל רמו לזה ויכר יוסף פי' הצדיק את אחיו פי' הדבוקים בו לינק ממנו ומכלה אותם והם לא

מליך פרשת וישלה

פרשת וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו וגו' כי יל במה שאמר
אברהם אבינו נר ותושב עין ברש"י אם תרצו
הריני נר ואם לאו אהי' תושב שאמר לי המקום לזרע
אחן את הארץ הזאת הלא היה יכול להיות תושב סתם
עצמו

עליו יצאה הכל הוא בהשגחה שנשלח לו דבר זה הרע כי הוא האיש להכניע הרע הזה ולפי גבורתו נשלח לו מלחמה כזה וד' יהיה בעזרו והיה מפשעו במעשיו ולא מצא בעצמו שום פנים שיגרום שיתלש חלקי האוב ובטח שד' בודאי יהיה בעזרו וזה שאנו אומרים משען ומבטח לצדיקים ח'ש אינו גדול בבית הזה והיינו שיצאה מתגבר עלי מצי והיינו ח'ז ע"י מעשיו גרם לו זה וא"כ יש לי לבטוח שד' יהי בעזרי להכניע יצאה הזה וו'ש דמת דיוקנו של אביו ראה שלא פגם מיום בואו לעולם עד הגה ויש לו להתחזק ולבטוח כי הכל בהשגחה לכל א' כפי יכולתו והנה כשראה יעקב אבינו אלופי עשו ונתירא אמר הלא הכל הוא בהשגחה אם הדבר ביכולתי לכבוש אותם למה אני מתירא ואם לאו למה מראין לי מה שאין ביכולתי לעבוד ולעשות לזה מלה"ד לגמלים הרבה והנפח מתמיד ולא שום אדם אחר וא"ל ניצון א' יצא ממך וק"ל :

וישב עיין ברש"י אמר הקב"ה לא די לצדיקים מה שמעוקן להם לעיה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוה ונראה לפרש ע"פ מה שמבואר באור החיים ח"ל זה לך עיקר גדול כי המוריעים הם הבונים לנפש הנולד ואם הורע בנקיון ומותר קדיש משמים נחית וא"א אשר ילד ישמעאל יש לך לדעת כי ה' מחלקי הרע אשר זרע תרע וכשיצאה נפש אברהם יצאה רבוקה מבתי' הרע אלא שגבר חסד אברהם ופסה בחי' הרע והפרידה ומסרה בישמעאל ומה שנשאר עדיין רבוקה כקליפה הרבוקה באנו נפרדה ברחימת הקדושה של יצחק ומסרה לעשו ויעקב יצא נקי ובר והנה הצדיק מצטער בצער הדור ומעייף במעשיות ומצינו גבי משה כתיב וישב משה לשוטט את העם ע"ד ושפט את העדה להמתיק את הדינים מעליהם והצילו העדה ח'ש משה כי יחי' להם דבר הדיבור הוא קשות בא אלי ה' אומר למח"ד אני אטען עמך עבדים בא אלי ונצח למח"ד ע"ד ומשה עלה אל אלקים ועמד בפני אף וחמה ויש צדיק שרואה בצער הדור ומבקש רחמים עליהם באתערותא דלתתא וכאשר נכמזו רחמיו עליהם כך מעורר עליהם למעלה והנה מצינו גבי יעקב אבינו כאשר שלח לעשו אחיו והיינו שהי' מסתכל בצער הדוחות שהיו בגלות אצלו לא בא בטענת הוי גביר לאחיו כפי שנתברך מצחק אבינו כמבואר בזהר רק בתפלה ובקשה הצילני נא מיד אחי מיד עשו דרך רחמים ותתנונים והנה דרך המבקש רחמים לפי ערך הדוחק אשר הוא בתוכו כך נכמזו רחמיו בלבו ולכך אמר אם יבא עשו אל המחנה האמת והכבוד והי' תו' כמבואר בזהר ח"ח שכינתא לא אעדיאת מאהל לאה כו' ידענא דנמיד להן קב"ה וישם את השפחות תו' ראשונה

עצמו אחר שאמר לו לך אתגנה ולורעד עד עולם ואפשר כיון שאמר ולורעד עד עולם הי' לאברהם רק קנין פירות כיון שלא היה יכול למכור וקנין פירות לאו כקנין הגוף ולא היה יכול להיות תושב רק מצד זרעו הגם שאמר לו אחי' ונתתי לך ולורעד אחריך ומסיק בפ' יש נוטלין ד' קל"ז אחריך שאני ואין לשני אלא מה ששייר ראשון יש להלך דוקא כשאמר נכסי לך ואחריך לפלוני שאז כיון שפי' המתנה לראשון בפ"ע נתן לו פירות והגוף בחייו ולשני נתן ג"כ בפני עצמו שאמר ואחריך יירש פלוני לכך אין לשני רק מה ששייר ראשון אבל לאברהם אבינו היה רק מתנה אחת לו ולורעדו אחיו הגם שאמר אחריך כיון שנתן בפעם א' לו ולורעדו הוי כמו פירות לזה וקרקע לזה וקנין פירות לאו כקנין הגוף והיה לו טענת תושב מכת זרעו והנה ליעקב אבינו אמר לך אתגנה ולורעד אחריך אתן את הארץ הזאת שפיר הוי כמו ואחריך יירש פלוני דאז אין לשני אלא מה ששייר ראשון וגם אם לא בא ליד השני לא זכה השלישי כיון שאמר ואחריך יירש שלישי ע"ש בגמרא וגם אם נאמר דוקא שמת שני בחיי ראשון דאז לא בא כלל לרשות שני שיהיה יכול לזכות אבל אם היה חי השני אחר מיתת ראשון הגם שלא זכה בו אם מת השני זכה הג' מ"ס גבי מתנה אין מזכין בע"כ ומצי למלק נפשיה אפי' בלשון גרוע והנה מצינו גבי אבות שלא החזיקו בארץ כנען והיו גרים אפשר שלא רצו בכונה כדי לצרף לחשבון ד' מאות שנה והחזיקו כנענים כי במתנה בעינן דמטי לידית ולגבי זרעם לא מהני מה שמכרו או נתנו וכשאמר ליעקב אבינו ונתתי לך ולורעד אחריך אתן דנתינה לורע יעקב הי' בלשון אחריך דאז אין לשני אלא מה ששייר ראשון וא"כ אם לא היה רוצה יעקב להחזיק היה נתבטל נתינת זרעו ואחיו דאין לשני אלא מה ששייר ראשון, וביקש להחזיק, וו"ש וישב יעקב בארץ מגורי לשון גירות במקום שהם היו גרים ביקש הוא לישב בשלוה והיינו להחזיק וקפ"ן עליו רוגזו של יוסף והתחיל הסיבה לרדת מצרים כי זולת זה הי' דגרות מצטרף לחשבון אבל כיון שרצה להחזיק ולא היה רוצה להיות גר מטעם הנ"ל קפ"ן הסיבה של ירדת מצרים וק"ל :

וישב יעקב תנומא לשון צער כו' כיון שראה יעקב אלופי בני עשו נתירא אמר מי יוכל כו' כי הכלל כ"א לפי מדרגתו כן עבודתו וכל הנחל מחברו יצח גדול כי כאיש גבורתו ולפי כחו מסרין לו עבודה לעמוד על עבודתו והכל בהשגחה אמנם אם פתגם בנשמתו שוב אין לו כח לעמוד נגד יצחו שנתנו לו לפי ערכו תחלה ואוי ח"ז הרע מתגבר עליו יותר ואין לו תיקון רק תשובה וד"ש יוסף הצדיק אינו גדול בבית הזה ממני כי צדיק שלא פגם בעולם יכול לבטוח בכל מה שיתגרה

וכה וברה ואין צורך למלחמה כלל שכרו אין כל כך גדול אמנם מפני מה אין נותנים לו שכר יותר ואמאי אמר הקב"ה לא די כיון שבדיו להרבות עליו אלא שמבקשן לישב בשלוח וק"ל :

אִיתָא במדרש וישב כתיב כי לא ינוח שבט הרשע על גול הצדיקים ר' אבא אמר אין לו נייחא בצד חבורה של צדיקים ר' יצחק אמר אין לו הנחה בצד חבורה של רשעים וכו' כי העברות של יצח"ד במה שהוא מסית לב"א ובמה שאין שומעין לו יש נחת וזה להשי"ת חרה העברות שלו כי גורם נ"ד כדאיתא בזהר והנה נמר מלאכתו במה שאין אנו שומעין לו ואו יש נ"ד אבל בשעה שהוא מסית לא נגמר עדיין כי אינו יודע אם ישמעו לו והנה נמר כל דבר היינו הגנה ע"ד משל אדם הממלטלל חפץ ממקום למקום עקירת החפץ היא התחלה והגנה הוא הגמר ח"ש ר' יצחק אין לו הנחה בצד חבורה של רשעים שלא נגמר מלאכתו אצלם אלא בצד חבורה של צדיקים כי אצלם נגמר מלאכתו כי גורם נ"ד שאינם שומעין לו כג"ל ור"א פירש כי הצדיק מצנח א"ע נגד היצח"ד בכל עת הן באבילה ושת"י ובכל עובדא ודיבור שיהי' לרצון תמיד והקב"ה משיע לו בעבודתו ולכך אין לו נייחא בין הצדיקים כי הם לוחמים נגדו תמיד :

אֵינְנָן גרול בכיה הוה ממני במדרש פ' נשא יוסף הצדיק מתירא מפני הקב"ה הן כבוד להקב"ה שלא נגע מפני יראתו ח"ש איננו גרול וגו' ואין לו לירא משום אדם בעולם רק יראת אלקים ולזה הי' בעזרו והציל אותו מעבירה וק"ל :

מליך פרשת וישב

לחנוכה

לפי הגרסא להם לגלגל הרבר וירד יעקב למצרים ונשתלח ברכה שאספך הרעבון ע"י והנה מעם לשבת נראה על שלא הודיע יוסף למקח את צערו של יעקב כי מעשה הצדיקים בעוה"ז ע"ד היום לעשותם ולמחר לקבל שכר לחיות בנעם ד' ולבקר בהיכלו ע"י מעש"ם מה שאי אפשר להשיג אם לא יורה נשמה לעוה"ז ולשם צערא אגרא ובדאי לולי זה יותר טוב לנשמה שלא לירד לעוה"ז ולאכול על שלחן אביה וא"כ אם הי' נתודע ליעקב שיוסף הוא נשבה בין הגוים בודאי הי' מצטער עד מאוד שלא ישמע בין העובדי כוכבים הלא מצינו מה שרתורה הפליגה צדקת יוסף עד מאוד על שעמד בצדק ולא למד ממעשירם ולכך כאשר הגידו לאביו אמרו וסורף סורף יוסף ולא יצטער אביו כיון שנתעלה נשמתו בקדושה ולא הי' מתאבל רק על שנתמעטו ימיו כי הצדיק באריכות

ראשונה פי' שהי' מסתכל בבני שפחות כרי שיכמרו רחמיו בלבו ואת רחל ואת יוסף ארזונים ופי' רש"י אחרון אחרון חביב פי' חביב לשמים ולא נכמרו רחמיו כ"כ כאשר יסתכל בהם וכמו כן מצינו גבי יוסף הצדיק ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה שהוא בחי' עורף שהי' מסתכל בצערי הדורות כאשר יהיו בהסתרת פנים הי' מסתכל על אותו המדוכא ביותר כרי שיכמרו רחמיו ופי' חלשים שבהם והי' מצטער מה יעשו אותן החלשים כשהיו בגלות כרי שיכמרו רחמיו (רמו לזה וכוד את אשר עשה לך עמלק וגו' וחנב כך החשלים כה שהי' להקדים אחריו וק"ל) אבל משה רבינו אשר כתיב ב'י ולכל היד החזקה אשר עשה משה שהי' לוחם והי' כופה הדין וכבש הרע ביד חזקה בדרך מלחמה ונצחון כתיב אתם נצבים וגו' ראשיכם שבטיכם וזקניכם וגו' ופרש"י החשוב וחשוב קודם כורך מלחמה ונצחון ויעקב הי' בא רך תפלה ובקשה והנה הבא ביד חזקה ויצחק שהי' הרע אשר הי' דבוק בהם מתרח אביהם הי' מברית אותם לכפות הרע הדבוק אבל יעקב אבינו שהי' מעין שופרא דארה"ד לא הי' צריך לגבי נפשי' שום מלחמה ולא הי' רגיל בזה לכך כאשר ראה בצער הדורות הי' מבקש רחמים כג"ל ח"ש המדרש אמר הקב"ה לא די לצדיקים לא בלשון חס"י רק בנתיחא מה שמתקן להם לעוה"ב דהיינו במה שדם מתוקני' לגמרי ולא נגע בהם שום דבר רע כי יותר תענג יש למעלה במה שצדיק כופה הרע בידו החזקה כמו אברהם ויצחק ושכרם לעוה"ב גרול מאוד אבל זה שנשמנו

מָה שאנו מברכין בליל א' של חנוכה שעשה נסים והלא הי' כרי להדליק לילה א' נ"ל כי הראשונים מקשין הלא עובר כוכבים מצמא כוב בהיסט עיי"ש אמנם בודאי כיון שהי' בו ברכה מאת ד' ודאי לא הי' שום חשש מומאה רק הקשיא מעיקרא האיד לא חששו הברגים דילמא נשמא בהיסט אבל בודאי קמי שמיא גליא ומתמת רצון הגם נתעלם מאת הברגים חשש זה של היסט והדליק את השמן וספדו מוכית על תחלתו כיון שנשתלח בו ברכה מאת ד' ע"ד יצו ד' אתך את הברכה באסמך וכיון שנתעלם מעין חכמים חשש זה היו דולקין בו ונתגלה בו שפע ברכה וא"כ עיקר הגם היה מה שנתעלם מהם חשש מומאה ע"י היסט וק"ל . חסמה לזה מצינו גבי שבטים שנתעלם מהם צדקת יוסף כרי לפרסם מעשה אמתיות שאחיהם לא הכירו ולא היו מכמים על פשעם

באריכות ימיו מרבה תענוג למעלה גם אח"כ כשבאי אחיו לא גילה להם שהוא יוסף כי ה' מתירא שאדירבא כאן ימצא להם מקום לחשוד אותו כי היו חושדיו אותו גם כשה' אצל אביו ומכ"ש כעת שנעשה מלך במצרים ומי יודע מה יגידו לפני אביו ויגרום לאביו יותר צער ממה שהגידו לו חיה רעה אכלתהו רק אחר שראה שמסרו נפשם על בנימין ואחות שלימה ביניהם אמר כי פי המדבר אליכם בלה"ק כי הוא בקרובו מתחלה ועד סוף ולא נמאם ביניהם ובטוח ה' באחיו בנימין שהוא יגיד לאביו שהוא בקרובו ויהי' לאביו שמחה ולא ה' מתירא מאחיו שלא יקטרגו על בנימין כיון שה' רואה איך היו מסורים נפשם על בנימין או גילה להם שהוא יוסף הצדיק ועדיין בקרובו עומד כמאמר הכתוב כי פי המדבר אליכם בלה"ק רמו לזה ויהי ד' את יוסף ויהי איש מצליח פ' אעפ"י שה' מצליח ע"ד ורם לבבך ויטבת וגו' לא כן הוא ולא די בזה גם ה' בבית ארזוני המצרי ולא למי מסעויהם להורות צדקת יוסף וכ"ל לא ה' יכול להודיע רק ע"י בנימין שלא ה' בלבו עליו וז"ש הכתוב ויגידו לו עוד יוסף חי וכי הוא מושל וגו' וי"ל כיון שהוא מושל בודאי חי אמנם הבשורה ה' שהוא צדיק ועמד בצדקתו ובמדרגה יותר הגם שהוא מושל ועכ"ל ויפג לבו כי לא האמין להם שיהי' במדרגה כ"כ גרולה עד שדברו אלא דברי יוסף היינו לה"ק כפירש"י כנ"ל :

הכלל הצבא מעלה עבודתם בשלימות בלי שום סיג אבל צבא ממה אינם יכולין לבחון בעצמם כמאמר שניאות מי יבין וולת בשעת עשיית מצוה כגון מצות עונג שבת ושאר מצות עבודת מטה הקב"ה או יכול להבחין ערך וריוות והתלהבות שלו אם הוא בשלימות ואם לאו אוי בודאי פגם יש אתו והנה המבקשים דרכי ד' יכולין לבחון בעצמם בשעת מצוה לפי מדרגה שלהם אם הם במעמדם כראשונה ואם יתעלו יותר ממדרגתם ואם ירדו או חזורים בתשובה

מליק לחנוכה

פרשת ויחי

התא הופשט מבגדי קדש ולבש בגדים אחרים עד שעת קבלת התורה שנתבסס העולם כולו וזהו וכבש שמלותיהם כי התיקן ה' בכל העולם וזהו נעשה יפה ולא היו צריכים להפשיט וללבוש ולא ה' מציאות רע בעולם כמו שהי' לעתיד רק בסיבת חטא העגל חזר לקלקול הראשון ובסבה אחר סיבה נתגלגל הדבר תלית כארצנו והבאי עלינו הצרות עד יבא משיח צדק ועבוד רוח הרעה כן הארץ לנצח ולא יהי' צריך להחליף ויקים בנו

ויחי יעקב פירש"י למה פרשה זו מתחלה כיון שמת יעקב נסתמו עיניהם ולכן של ישראל ע"ש הכלל כי מאז בא הנחש אל חיה נתרבו העולמות ונתקלקלו כל המדרים ובבא אב השלישי מעין יופיו של אדה"ר (עין בס' תולעת יעקב בהקדמה) ולימד לבניו דרכי ד' ואמר הסירו את אלהי הגכר אשר בתוכם והיינו בפנימיות כו' דהיינו בלב ובמחשבה והטירו וישב העולם כמו שהי' קודם שחטא אדם וז"ש והחליפו שמלותיהם כי ע"י